

SUOMALAINEN JALKAPALLOHULIGANISMI

kehysanalyysi jalkapallohuliganismin mediarepresentaatioista 2015–2020

Kandidaatintutkielma

Joel Hakkarainen

Sosiologia

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Syksy 2020

TIIVISTELMÄ

Kandidaatintutkielma

Joel Hakkarainen

Sosiologia

Ohjaaja: Petri Ruuskanen

Sivumäärä: 32

Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos

Jyväskylän yliopisto

Suomen jalkapallohuliganismia pidetään marginaalisena ilmiönä, joka on kuitenkin nostanut ajoittain päätään viime vuosina. Huliganismitapausten myötä ilmiö on saanut myös näkyvyyttä mediassa. Tutkimuksessa tarkastelen, millä tavoin suomalaista jalkapallohuliganismia uutisoidaan ja tuodaan esiin mediassa. Teoreettisessa tarkastelussa huomio kiinnittyy jalkapallohuliganismin historiaan, ilmiön saamaan akateemiseen huomioon ja median rooliin ilmiössä. Tutkimusaineisto koostuu eri uutismedioiden uutisista ja artikkeleista sekä Ylen dokumentista ”Jalkapallohuliganismin mairinnousu”. Aineisto rajautui vuosien 2015–2020 välillä tapahtuneisiin huliganismitapauksiin, joiden myötä huomio kiinnittyi erityisesti Veikkausliigan ”Stadin derby”-ottelutapahtuman medianäkyvyyteen. Tutkimuksen metodina toimii kehysanalyysi, jonka avulla tarkastelen, millaisilla kehyksillä media representoi jalkapallohuliganismia. Mediatutkimuksen parissa kehystämällä tarkoitetaan yleisesti uutisissa tehtyjä valintoja ja jäsenyyksiä. Aineistosta löytyneet kehykset ovat raportoinnin, poliittisen ääriiikehdinnän, järjestelmällisen huliganismin ja järjestyksenpidon kehys. Raportoinnin kehys esittää suomalaisen jalkapallohuliganismin marginaalisena ilmiönä muiden kehysten tuodessa ilmiötä esiin järjestelmällisenä ja vakavana ongelmana. Stadin derby nähdään dominoivien kehysten valossa jalkapallo-ottelun sijaan poliittisten ääriiikkeiden hallitsemana, järjestelmällisen huliganismin taistelukenttänä. Marginaalisen ilmiön vakavuutta tuodaan esiin ensisijaisesti viranomaistiedotteiden kautta. Median representaatioissa on havaittavissa yhtäläisyyksiä Englannin 1960-luvun sensaationhakuiseen uutisointiin.

Avainsanat: jalkapallohuliganismi, media, kehys, representaatio, Stadin derby, riskikannattaja

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
2. Jalkapallohuliganismin ulottuvuudet	3
2.1. Jalkapallohuliganismista yleisesti.....	3
2.2. Sosiologinen kiinnostavuus.....	5
2.3. Media osana ilmiötä.....	7
3. Aineisto ja tutkimusmenetelmä	10
3.1. Tutkimusongelma.....	10
3.2. Aineisto.....	10
3.3. Tutkimusmenetelmä.....	12
3.4. Aineiston analyysin eteneminen.....	13
4. Tutkimustulokset	14
4.1. Raportoinnin kehys.....	14
4.2. Poliittisen ääriliikkeen kehys.....	17
4.3. Järjestelmällinen huliganismin kehys.....	19
4.4. Järjestyksenpidon kehys.....	21
5. Johtopäätökset	24

Lähteet

Liitteet

1. JOHDANTO

Jalkapallo on kansainvälisesti suosituin ja seuratuin urheilulaji, joka yhdistää ihmisiä yli valtiorajojen. Perinteisen lajin ympärille on kuitenkin muodostunut valitettavia ilmiöitä, jotka ovat haitaksi sen kannattajakulttuurille. Englannista lähtöisin oleva lieveilmiö, jalkapallohuliganismi, on levinnyt ympäri maailmaa ja siitä on tullut useassa maassa yhteiskunnallinen ongelma. Vaikka ilmiölle ei ole löydetty yksiselitteistä määritelmää, sillä viitataan yleisesti jalkapallo-otteluiden yhteydessä tapahtuvaan väkivaltaiseen käyttäytymiseen ja epäjärjestyksen aiheuttamiseen. Lieveilmiöllä on huomattavia taloudellisia vaikutuksia, sillä esimerkiksi Italiassa 1990-luvulla pelkästään pääsarjatason jalkapallo-otteluiden järjestyksenpidon resurssit kustansivat vuosittain 40 miljoonaa euroa (De Biasi 1997). Jalkapallohuliganismin vakavuudesta kertoo myös se, että Euroopan neuvosto on nähnyt tarpeelliseksi puuttua ilmiön torjumiseen 1980-luvulla. Euroopan neuvosto solmi katsojien väkivaltaa ja epäsopivaa käyttäytymistä urheilutilaisuuksissa ja erityisesti jalkapallo-otteluissa koskevan yleissopimuksen vuonna 1985. Sopimuksessa maat sitoutuvat huolehtimaan katsomoväkivallan hillitsemiseksi ja ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimenpiteiden suunnittelusta ja implementoinnista. (Euroopan neuvosto 1985.) Jalkapallohuliganismin syitä on tutkittu 1960-luvulta lähtien ja ilmiö on saanut paljon akateemista huomiota erityisesti Englannissa. (ks. esim. Dunning, Murphy & Williams 1988; Dunning 2000). Vaikka jalkapallohuliganismiin liittyvissä tutkimuksissa on ajoittain otettu huomioon median roolia, ilmiön medianäkyvyyttä on kuitenkin tutkittu suhteellisen vähän (ks. kuitenkin Hall 1978; Poulton 2005; Radmann 2012).

Media on suuren yleisön ensisijainen tietolähde, joten median tuottama sisältö vaikuttaa vahvasti ihmisten käsitykseen eri ilmiöistä. Koska monella ihmisellä ei ole suoraa kokemusta jalkapallohuliganismista, on syytä tarkastella ilmiön saamaa medianäkyvyyttä. Suomessa jalkapallohuliganismia pidetään tuoreena ja marginaalisena ilmiönä, mutta siihen kuitenkin suhtaudutaan tosissaan. Tämä tiukka linja näkyy esimerkiksi poliisin varustautuessa isoihin ottelutapahtumiin suurilla resursseilla mahdollisten yhteenottojen ennaltaehkäisemäksi. Vakavien huliganismitapausten vähäisyyden vuoksi on kiinnostava tutkia, millä tavoin marginaalista ilmiötä tuodaan esille mediassa. Median määrittelyvalta onkin tutkimuksen kannalta keskeisessä osassa, kun lähdän tarkastelemaan ilmiön mediarepresentaatioita. Tämän tutkimuksen lähtökohtana on tutkia, millaisena suomalainen jalkapallohuliganismi näyttäytyy mediassa. Etsin tähän vastausta tutkimalla kehysanalyysin avulla eri uutismedioiden representaatioita ilmiöstä. Tutkielman tutkimuskysymys on: *millä tavoin suomalaista jalkapallohuliganismia representoidaan mediassa?*

Tutkielmani alkaa jalkapallohuliganismi-ilmiön teoreettisella tarkastelulla. Toisessa luvussa käyn läpi jalkapallohuliganismin historiaa sekä sen saamaa akateemista huomiota. Tuon alkuun esille jalkapallohuliganismin alkuperiä, ja sen erilaisia ilmenemismuotoja historian aikana. Sen jälkeen tarkastelen ilmiön saamaa akateemista huomiota, eli miten sitä on tutkittu yhteiskuntatieteiden kentällä. Tuon esiin eri teorioita ja tutkimuksia, joilla on pyritty selittämään jalkapallohuliganismia. Lisäksi kerron, millaista tutkimusta jalkapallohuliganismista on tehty Suomessa. Luvun viimeisessä alaluvussa käsittelen median roolia ilmiössä. Mediaa käsittelevässä luvussa havainnollistan tutkimuksen keskeisimmät teoreettiset näkökulmat. Kolmannen luvun alussa perustelen tutkimusongelmani sekä esittelen tutkimuskysymykseni. Sen jälkeen esittelen tutkielman aineiston ja tutkimusmenetelmän. Lisäksi luvun lopussa kerron, miten aineiston analyysi eteni tutkimuksen aikana. Neljäs luku pitää sisällään tutkimustulokset, jotka esittelen neljässä eri alaluvussa. Tutkielman viimeisenä osana on johtopäätökset, jossa vastaan tutkimuskysymykseeni ja esitän tulosten pohjalta tekemäni päätelmät.

2. JALKAPALLOHULIGANISMIN ULOTTUVUUDET

2.1. Jalkapallohuliganismista yleisesti

Jalkapallohuliganismi on moniulotteinen jalkapalloon liittyvä lieveilmiö, jolle on hankala löytää yksiselitteistä määritelmää. Englannista alkunsa saanut jalkapallohuliganismi nähdään nykyisin globaalina, mutta ensisijaisesti eurooppalaisena ja latinalaisamerikkalaisena ilmiönä (Spaaij 2006, 18). Heti alkuun on oleellista tuoda esiin, että jalkapallohuliganismi ei ole tieteellinen termi, vaan sitä pidetään median ja poliitikkojen luomana käsitteenä (Dunning, Murphy, Waddington & Astrinakis 2002, 1). Käsitteelle ei ole legitiimiä määritelmää, vaan erilaisia käyttäytymisen ja levottomuuksien muotoja onkin leimattu jalkapallohuliganismiksi. Esimerkiksi kannattajien väliset yhteenotot, kentälle ryntääminen, raketien ampuminen ja muu ilkivalta on usein leimattu ”jalkapallohuliganismiksi” (Coenen, Pearson & Tsoukala 2016). Näin ollen jalkapallohuliganismi ei ole yksinomaan sidoksissa jalkapallo-otteluiden aikana tapahtuviin yhteenottoihin, vaan kaukana itse pelipaikasta tapahtuvat levottomuudet luonnehditaan myös huliganismiksi (Dunning, Murphy & Williams 1991). Määritelmän tulkinnanvaraisuudesta huolimatta tuomioistuimet ympäri Eurooppaa ovat jakaneet rangaistuksia jalkapallohuliganismista (Tsoukala 2007, 5).

Jalkapallohuliganismi ei ole tuore ilmiö, sillä Englannissa eri sarjatasojen jalkapallo-otteluissa on ollut levottomuuksia jo ennen ensimmäistä maailmansotaa. Verrattuna nykypäivän systemaattisempaan jalkapallohuliganismiin, Frostdick & Marsh (2005) kuvailevat sen ajan häiriökäyttäytymisen olleen impulsiivisempaa, vahvojen tunnereaktioiden sävyttämää toimintaa. Fyysinen ja verbaalinen väkivalta kohdistui usein pelaajiin, tuomareihin ja vastustajajoukkueen kannattajiin. Jo siihen aikaan tapahtui kentälle ryntäämisiä, mutta ne eivät olleet järjestelmällisiä hyökkäyksiä, vaan pikemminkin seurausta stadionin ylikuormituksesta. Väkivalta ja muu uhkaava käyttäytyminen pysyi pääosin stadionin sisäpuolella, sillä kahakat harvoin jatkuivat stadionin ulkopuolella. (Dunning, Murphy & Williams 1988, 51.) Ensimmäisen ja toisen maailmansodan välissä tapauksien intensiteetti oli alhaisempi, mutta toisen maailmansodan jälkeen tapausten määrä jälleen yleistyi. Tapausten määrän kasvu 1960-luvun puolivälissä antoi ilmiölle odottamattomat mittasuhteet, mikä toi jalkapallohuliganismille uudenlaista näkyvyyttä valtamediassa. (Dunning ym. 1988, 130–131.) Osa tutkijoista näkee jalkapallohuliganismin alkuperäksi 1960-luvun, sillä tapausten kasvun lisäksi ilmiön medianäkyvyys kasvoi huomattavasti, ja käsite ”jalkapallohuliganismi” jäi elämään. Merkittäväksi tekijäksi ilmiön kasvun taustalla nähdään yleinen elintason nousu. Kohentuneen varallisuuden myötä kannattajat pystyivät lähtemään kannustamaan suosikkijoukkuettaan myös vieraspeleihin. Tätä ilmiötä oli edesauttamassa myös joukkoliikenteen

sekä liikenneyhteyksien huomattava kehitys (Dunning 1999, 144). Samalla huliganismitapausten luonne muuttui, kun hyökkäykset tuomareita tai pelaajia kohtaan eivät olleet enää etusijalla, vaan yhteenottojen kohteena olivat entistä useammin vastustajajoukkueen kannattajat ja poliisit (Dunning 1994, 36). Ilmiö alettiin nähdä Englannissa kansallisena sosiaalisena ongelmana ja valtio sekä paikalliset hallintoelimet ryhtyivät toimiin jalkapalloon liittyvän väkivallan ja häiriökäyttäytymisen torjumiseksi (Dunning, Murphy, Williams & Maguire 1984, 215).

Huliganismi oli levinnyt 1980-luvulla ongelmaksi myös Italiassa, Hollannissa, Saksassa ja Belgiassa, mutta ilmiötä ei pidetty näissä maissa yhtä voimakkaana kuin Englannissa (Spaij 2006, 89). Globaalin huomion ilmiö sai oikeastaan vasta vuonna 1985 Heyselin tragedian jälkeen. Heyselin tragediassa menehtyi 39 henkeä, kun katsomon reunavalli romahti Juventuksen ja Liverpoolin kannattajien ottaessa yhteen ennen Euroopan cupin loppuottelun alkua (Frosdick & Marsh 2005, 153). Vaikka Heyselin tragediaa pidetään ensimmäisenä globaalia näkyvyyttä saaneena huliganismitapauksena, katastrofin merkittäväksi syyksi on nähty pikemminkin ottelutapahtuman huono suunnittelu kuin kannattajien levoton käyttäytyminen (Home Office 1986). 1930-luvulla rakennettu Heysel-stadion oli huonossa kunnossa ja ottelun turvatoimet nähtiin riittämättömiksi (McPherson, Curtis & Loy 1989, 124). Puutteellisesta suunnittelusta huolimatta syy vieritettiin Liverpool-fanien harteille, minkä seurauksena englantilaiset seurat saivat viiden vuoden pannaan eurooppalaisiin kilpailuihin (Frosdick & Marsh 2005, 43). Ilmiö alettiin nähdä vakavampana ongelmana, mikä näkyi kansainvälisten järjestöjen ja elinten puuttuessa jalkapallohuliganismin torjumiseen. Esimerkiksi jo johdannossa esiin tullut Euroopan neuvoston yleissopimus solmittiin pian katastrofin jälkeen (Euroopan neuvosto 1985). Lisäksi 1980-luvulta eteenpäin jalkapalloon liittyvien häiriöiden sääntely on ollut korkealla Euroopan unionin asialistoilla (Coenen ym. 2016, 9–10).

Nykyisin jalkapallohuliganismi nähdään usein organisoituna toimintana, josta Armstrong ja Hobbs (1994) näkivät merkkejä jo 1980-luvun alkupuolella. Jalkapallohuliganismin ”uusi aalto” oli väkivaltaisempi kuin ennen ja yhteenotot tapahtuivat useasti stadionien ulkopuolella (Armstrong & Hobbs 1994, 201–202). Uuden aallon aikaan syntyi ”huligaanifirmoja”, joiden päätarkoituksena oli lähteä tappelemaan ja aiheuttamaan epäjärjestyttä jalkapallo-otteluiden yhteydessä. Huligaanifirmoilla oli poliittisia latauksia ja niiden jäsenet kannattivat usein äärioikeistoa, kuten British Movementia ja National Frontia (Dunning, Murphy & Williams 1986, 224). Uuden aallon noususta huolimatta Englannin huliganismitapaukset ovat pitkään olleet laskusuunnassa Heyselin tragedian jälkeen, ja eri kannattajaryhmien välisiä vakavia yhteenottoja on todellisuudessa ollut suhteellisen vähän (SNCCFR 2001, 3–4). Vaikka Englannin lisäksi muualla Euroopassa vakavat

huliganismitapaukset ovat laskemaan päin, huligaanien käytöksen vuoksi jalkapallokannattajia pidetään yhä uhkana yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle (Coenen ym. 2016, 177).

2.2 Sosiologinen kiinnostavuus

Median tuoma näkyvyys jalkapallohuliganismista herätti myös akateemisen kiinnostuksen ilmiöön 1960-luvun lopulla. Valtaosa yhteiskuntatieteellisestä tutkimuksesta painottuu Englantiin, missä ilmiö on historian aikana saanut kaikista isoimmat mittasuhteet. Ilmiön heikentymisestä huolimatta jalkapallohuliganismi on ollut suosittu tutkimuskohde ja nykyisin monet tutkijat ovat sitä mieltä, että Englannin jalkapallohuliganismia on todennäköisesti tutkittu jopa liikaa (Frosdick & Marsh 2005, 73). Vaikka ilmiö on saanut 1960-luvulta lähtien paljon akateemista huomiota, tutkijat eivät ole löytäneet konsensusta sen alkuperistä ja useat teoriat ovat osoittautuneet vaillinaisiksi (Frosdick & Marsh 2005, 77). Aihe näytti saavuttaneen 1990-luvun puolivälissä kylläntymispisteen, kun useassa englantilaisessa yliopistossa jatko-opiskelijat tekivät tutkielman ilmiöstä tarjoamatta kuitenkaan tuoretta, omaperäistä näkökulmaa aiheeseen (emt., 77). Ilmiön tutkimisella ei mahdollisesti ole ollut vain positiivisia vaikutuksia ja Frosdick (1999, 7) esittääkin, että jalkapallohuliganismin käsittely akateemisessa ympäristössä on voinut jopa vahvistaa ilmiötä. Kilpaileviin teorioihin keskittyminen ei ole edistänyt julkisen politiikan kehittämistä, vaan se on voinut tahattomasti myötävaikuttaa moraaliseen paniikkiin vahvistaessaan ongelman todellista laajuutta.

Leicesterin koulukuntaa pidetään kaikista tunnetuimpana jalkapallohuliganismia tutkivana suuntauksena (Robson 2000, 29). Leicesterin koulukunta viittaa professori Eric Dunningiin ja hänen useisiin kollegoihin, jotka tutkivat laajasti urheilun sosiologiaa ja erityisesti jalkapallohuliganismia Leicesterin yliopiston sosiologian laitoksella. Leicesterin koulukunnan tutkimukset ovat toimineet inspiraationa monille eurooppalaisille tutkijoille jo vuosikymmenien ajan. (King 2002, 4; Young 2000, 388.) Heidän figuratiivinen lähestymistapansa (Dunning ym. 1986; 1988) pohjautuu Norbert Eliaksen sivilisaatioprosessin teoriaan. Teoriat lähtevät liikkeelle siitä oletuksesta, että vaikka 1800-luvun Englannissa eri yhteiskuntaluokat olivat jo omaksuneet sivistyneet arvot, työväenluokassa maskuliinisuus ja aggressiivisuus olivat edelleen dominoivia arvoja. Kuvaannollinen teoria pyrkii selittämään ilmiötä yhteiskunnan alempien kerrosten rakenteen kautta sekä tarkastelemalla kerrosten jäsenten ja jalkapallon perinteistä suhdetta.

Dunning (2000, 161) näkee eri maiden sosiaalisten lähtökohtien vaikuttavan siihen, miten ilmiö nousee esiin ympäri maailmaa. Hän esittääkin, että kunkin maan omat ”jakolinjat” ovat mahdollisia ruokkivia tekijöitä ilmiön taustalla. Englannissa ne ovat luokkajako ja alueellinen epätasa-arvo, kun taas Saksassa jakolinjaksi nähdään vasemmiston ja oikeiston vastakkainasettelu. Vahvat alueelliset

ja kielelliset identiteetit toimivat jakolinjoina Espanjassa baskien ja katalaanien sekä Italiassa etelän ja pohjoisen välillä. Suomessa aihetta ei ole tästä näkökulmista tutkittu, mutta mediassa on esitetty esimerkiksi vasemmisto-oikeisto-akselia erääksi ilmiötä Suomessa ruokkivaksi tekijäksi (HS 2.10.2016). Vaikka esimerkit voivat vaikuttaa yksinkertaistetuilta, Dunningin näkökulma tuo hyvin esiin ilmiön kontekstisidonnaisuuden sekä sen vaihtelevat ilmenemismuodot eri maissa. Dunningin lisäksi Spaaij (2006) esittää, että kannattajakulttuurit vaihtelevat selvästi ympäri maailmaa, jonka myötä ilmiö saattaa kussakin maassa nousta esiin toisistaan poikkeavilla tavoilla. Jakolinjojen lisäksi kannattajakulttuurien heterogeenisuus nähdään olennaisena osana siinä, millaisen luonteen ilmiö saa eri maissa. Kuten edelliset esimerkit huomioivat, ilmiö ei nouse esiin identtisistä sosiaalisista lähtökohdista, mikä tekee siitä kiinnostavan tutkimuskohteen myös globaalilla tasolla. Näistä syistä jalkapallohuliganismin tarkastelu muissa Euroopan maissa, kuten Suomessa, on kuitenkin perusteltua, vaikka ilmiö onkin Englannissa saanut turhan paljon huomiota.

Suomessa jalkapallohuliganismiin liittyvä akateeminen tutkimus on ollut vähäistä. Esimerkiksi sosiologian professori Kirsti Lempiäinen on kuitenkin arvioinut, että huliganismissa on osittain kyse tietyn miestyypin ilmentymästä: väkivaltaisuuksien kautta rakennetaan kovaa, hegemonisen maskuliinisuuden äärimuotoa. Tämä äärimuodon rakentaminen näyttäytyy ensisijaisesti nuorten miesten paetessa tylsyyttä ja etsiessä jännitystä kollektiivisen väkivallan kautta. (Sverigesradio 27.6.2016.) Jalkapallohuliganismista on tehty Suomessa kolme pro gradu -tutkielmaa 2000-luvulta eteenpäin. Ville Kujanpään (2006) ”*Jalkapallohuliganismi – ilmiön selitykset ja näkyminen mediassa*” -tutkielma tarkastelee yleisesti ilmiön historiaa, sen eri teorioita sekä median roolia ilmiön sisällä. Esko Riikosen (2019) ”*Hulinointia ja veljeyttä - jalkapallohuliganismi Suomessa*” -tutkimuksessa tutkitaan, minkälaisia merkityksiä suomalaiset jalkapallohuligaanit liittävät itse ilmiöön. Tutkimuksessa on haastateltu viiden eri kannattajaryhmän jäsentä, jotka ovat ottaneet osaa jalkapallohuliganismiin. Miira Kuvajan pro gradu -tutkielmassa (2019) ”*Feeling insecure? Stadi derby – football hooligans, spectators, bystanders and general public*” lähestytään aihetta tutkimalla kriittisellä diskurssianalyysillä, miten ”tavalliset” kannattajat ja ulkopuoliset kokevat huligaanien häiritsevän käyttäytymisen Stadin derbyjen yhteydessä. Kuvajan (2019) mukaan ulkopuoliset, joilla ei ollut kokemusta Stadin derbystä, pitävät tapahtumaa uhkaavana sen medianäkyvyyden takia. Sitä vastoin henkilöt, jotka ovat käyneet otteluissa, eivät koe tapahtumaa turvattomana. Tutkimuksen keskeiseksi tulokseksi nähdään, että mitä enemmän henkilöllä on kokemusta ja tietoa Stadin derbystä, sitä turvallisemmaksi ottelutapahtuma koetaan.

2.3 Media osana ilmiötä

Median valta nähdään isoimpana silloin, kun se käsittelee uusia asioita, joista ihmisillä ei ole aiempaa tietämystä (Hemanus 1998, 13). Tällöin ihmiset muodostavat mielipiteensä tuntemattomasta aiheesta täysin median informaation varaan. Kuten ensimmäisessä kappaleessa tuli ilmi, jalkapallohuliganismi on median ja poliitikkojen luoma käsite. Harvalla on jalkapallohuliganismi-ilmiöstä omakohtaista kokemusta, joten median välittämä kuva toimii suuren yleisön yleisenä mielikuvana ilmiöstä. Stuart Hallin (1978, 16) mukaan media on jalkapallohuliganismin ensimmäinen määrittelijä, kun se antaa ongelmasta omia vaikutelmia, selityksiä ja kommentteja. Tämän lisäksi media toimii myös sekundaarisena määrittelijänä lainaten ja otsikoiden esimerkiksi poliitikoiden ja poliisien määritelmiä ilmiöstä. Tällä tavoin media toimii ilmiön primäärinä ja sekundaarisena määrittelijänä, jonka myötä se vaikuttaa aktiivisesti siihen, miten ihmiset ymmärtävät ja näkevät kyseisen ongelman.

Jalkapallohuliganismin pitkästä historiasta huolimatta sen uutisointi sai sensaatiomaisia piirteitä vasta 1960-luvulla ja yhdeksi syyksi tälle nähtiin lehdistön kasvava kilpailu. Englannissa lehdistö huomasi huliganismista kertovien sanomalehtien menevän kaupaksi, joten toimittajia lähetettiin jalkapallo-otteluihin seuraamaan katsojien käyttäytymistä. Uutisilla oli tyypillisesti dramaattiset otsikot ja niiden kieltä väritettiin käyttämällä muun muassa sodanomaisia termejä: esimerkiksi otteluraportissa joukkueiden kohtaamista kuvattiin ”taisteluna”. (Dunning ym. 1988, 151–152; Hall 1978, 28.) Poultonin (2005) mukaan media ei aina huomioi kaikkia yksityiskohtia ja faktoja yhteenottojen takana. Usein ei tunnisteta, oliko yhteenotto organisoitu vai spontaani ja kuinka monta ihmistä oli osallisena. Tämän lisäksi merkittävät tekijät, kuten huligaanien provokaatio tai poliisin suorittama kaltoinkohtelu, saatetaan jättää huomioimatta. Edellä mainitut yksityiskohdat jäävät usein vähemmälle huomiolle, kun lehdistö keskittyy osoittamaan syyttävää sormeja. (emt., 32.)

Hallin ja Poultonin lisäksi myös Dunning (2002) näkee medially olevan selkeä rooli ilmiön sisällä. Dunning erottelee median raportoinnin kahteen suuntaukseen, jotka ovat osaltaan vaikuttaneet ilmiön laajenemiseen. Ensinnäkin raportointi on antanut ilmiöstä suuremman ja vakavamman kuvan kuin mitä se todellisuudessa on ollut. Toisekseen ilmiön laaja medianäkyvyys on vahvistanut huligaanien kollektiivista identiteettiä, jonka myötä tapaukset ovat yleistyneet (Dunning 2002, 4). Hall, Dunning ja Poulton eivät ole yksin näkemystensä kanssa, sillä myös Euroopan parlamentti on ottanut kantaa median rooliin. Tiedotusvälineiden roolia korostettiin Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan raportissa (1996). Raportti esittää medially olevan merkityksellinen rooli väkivaltatapauksien muodostumisessa. Sensaatiohakuisten ja ilmiötä dramatisoivien mediarepresentaatioiden myötä väkivaltatapaukset voivat nimittäin lisääntyä. Tästä

syystä Euroopan parlamentti kehottaa raportissaan mediaa välttämään sensaationhakuista kieltä. Neutraalimman kielen myötä media olisi mukana edistämässä urheilullisia arvoja sekä reilun pelin henkeä. (Frosdick & Marsh 2005, 123–124.)

Hall (1978) pitää jalkapallohuliganismin medianäkyvyyttä tärkeänä tutkimuksen kohteena, koska vain pienellä osalla väestöstä on suoraa kokemusta jalkapallohuliganismista. Näin ollen on perusteltua tutkia ihmisten primääriä tietolähdettä, eli tiedotusvälineiden raportteja huliganismista. Hall kutsuu ”vahvistamisen kierteeksi” median räväkkää raportoinnin tyyliä, joka voi johtaa ilmiön voimistumiseen (Frosdick & Marsh 2005, 115). Jos yhteiskunta uskoo tietyn ilmiön olevan uhkaava ja kasvava, se voi johtaa yleiseen paniikkiin. Paniikin myötä vaaditaan usein tiukempia kontrollitoimenpiteitä uhkaavan ilmiön pysäyttämiseksi. Lisääntynyt kontrollointi luo vastakkainasettelutilanteen, jossa poikkeavan käyttäytymisen ympärille vedetään enemmän ihmisiä kuin alun perin. Tämän myötä tulevat levottomuudet ja sosiaaliset epäjärjestykset saavat isommat mittasuhteet, kuten myös sen uutisointi. Uutisoinnin, levottomuuksien ja itse ilmiön kasvaessa suuremmaksi vaaditaan taas entistä tiukempia toimenpiteitä ilmiön pysäyttämiseksi. (Hall 1978, 25.) Hallin vahvistamisen kierre tuo esiin tapahtumien sarjan, jonka myötä jalkapallohuliganismi-ilmiö voi saada lumipalloefektimäisiä piirteitä median antaessa siitä liioiteltuja kuvia. Hallin lähestymistapaa tukee Murphyn, Dunningin ja Williamsin (1988) myöhempi tutkimus. Heidän mukaansa kilpailevien kannattajaryhmien säännölliset yhteenotot ovat osittain johtuneet sanomalehdissä usein esiintyvistä ennakoivasta raportointityylistä. Ennakoivalla raportointityylillä ottelutapahtumalle luodaan odotuksia tuomalla esiin esimerkiksi aiempi yhteenotto kannattajien välillä, mikä voi tuoda levottoman ilmapiirin tulevan ottelun ympärille.

Ilmiön medianäkyvyyttä koskevat tutkimukset Englannin ulkopuolella ovat olleet vähäisempiä. Tämä voi olla seurausta muiden maiden maltillisemmasta uutisoinnista tai itse ilmiön intensiteetin alhaisuudesta (Frosdick & Marsh 2005, 119). Vaikka muiden Euroopan maiden mediakäsittely on vähäistä verrattuna Englannin lehdistöön, useimmat tutkijat ovat havainneet ongelmia jalkapallohuliganismin medianäkyvyydessä myös Englannin ulkopuolella. Kaikissa maissa, joissa esiintyy säännöllistä jalkapalloon liittyvää häiriökäyttäytymistä, huligaanit nauttivat saamastaan huomiosta mediassa ja kilpailevat usein siitä muiden huligaaniryhmien kanssa (emt., 123–124). Dal Lagon (1990) mukaan Italiassa fanaattiset kannattajaryhmät, eli ultrat, tiedostavat median vahvistavan roolin ilmiössä. Esimerkkinä tästä on ultrien peleihin tehdyt bannerit, jotka sisältävät usein lehdistölle kohdistettuja ivallisia viestejä. Osapuolten välisen vihan vastavuoroisuus näkyy median käyttäessä karkeaa kieltä ultrien toimintaa koskevissa uutisissa. Radmann (2012) tutki ruotsalaisseura AIK:n kannattajien ylläpitämää sverigescenen.com -nettisivua, jossa on

yksityiskohtaisia raportteja ruotsalaisista jalkapallohuliganismitapauksista. Kyseinen media kuvaa jalkapalloon liittyvän väkivallan päämäärätietoiseksi ja suunnitelluksi toiminnaksi: huligaanien väliset yhteenotot kuvataan teatraalisina kohtauksina, jotka etenivät draaman kaaren mukaisesti. Lisäksi median luoma kuva ”tosimiehestä” on verrattavissa huligaaniin, sillä sen kuvataan olevan uskollinen yhteisölleen, joka on mahdollisesti tai jopa mielellään valmiina väkivaltaisiin yhteenottoihin todistaakseen arvonsa (Radmann 2012, 185–186). Ruotsalaismedian luomasta kovan tyypin kuvasta on löydettävissä samankaltaisuuksia Lempiäisen näkemyksiin, jotka tuotiin esiin edellisessä luvussa.

Huligaanien käytös vaikuttaa jalkapallokannattajien yleiseen maineeseen, joten kannattajien saama positiivinen medianäkyvyys on myös relevanttia tuoda esiin. Skotlannin jalkapallomaajoukkueen kannattajaryhmä ”Tartanin armeija” on 1980-luvulta lähtien pyrkinyt saamaan kansainvälistä huomiota ystävällisellä ja karnevaalimaisella tyyllillä. Skotlannin media on esittänyt ryhmän jäsenet ystävällisinä, joskin humalaisina, kannattajina ja se on auttanut heitä saamaan positiivisen maineen. Oleellista on kuitenkin tuoda ilmi, että skotlantilaismedia on useasti nimittänyt englantilaisia kannattajia huligaaneiksi, kun taas skotlantilaisten kannattajien levottomuuksista on pidetty pienempää ääntä. (Frosdick & Marsh 2005, 120.) Vastaavanlaista positiivisuutta on nähtävissä myös Tanskan jalkapallomaajoukkueen kannattajien, eli ”roligaanien” mediarepresentaatiossa. Roligaaneja pidetään huligaanien vastakohtana ystävällisen ja rauhallisen käyttäytymisen myötä, ja he ovatkin saaneet erinomaisen maineen kansainvälisessä mediassa. Peitersenin ja Skovin (1990) mukaan Tanskan ja Englannin kannattajien saama julkisuus mediassa poikkeaa toisistaan selvästi. Tanskan media on uutisoidessaan keskittynyt tuomaan esiin myönteisiä kannattamiseen liittyviä asioita, kuten toveruus, huumori ja ylpeys, kun taas Englannin lehdistön uutisointi on vahvistanut ilmiötä keskittämällä medianäkyvyyden tietoisesti väkivaltaan ja sen huonoon maineeseen. Edellä mainitut esimerkit osoittavat, että medially on ollut myös positiivisia vaikutuksia jalkapallokannattajien maineeseen. Myönteinen medianäkyvyys on auttanut kannattajaryhmiä saamaan hyvän maineen, jonka voidaan nähdä toimivan edistävänä tekijänä myös lajin kannattajakulttuurin kehitykselle.

3. AINEISTO JA MENETELMÄ

3.1 Tutkimusongelma

Kuten edellisen luvun teoreettinen tarkastelu osoittaa, jalkapallohuliganismin medianäkyvyyttä pidetään relevanttina tutkimuskohteena, koska harvalla ihmisellä on varsinaista kokemusta ilmiöstä. Ilmiön niukan yleisymmärryksen vuoksi median selonteot tapahtumista toimivatkin ihmisten ensisijaisena lähteenä. Tämän myötä medialla on paljon valtaa siinä, millaisen kuvan suuri yleisö saa ilmiöstä. Vaikka Suomessa esiintyvä jalkapallohuliganismi nähdään eurooppalaisessa mittakaavassa marginaalisena ilmiönä, siihen suhtaudutaan kuitenkin vakavasti. Jalkapallohuliganismin ennaltaehkäisemisen toimenpiteet näkyvät esimerkiksi poliisin varustautuessa isoihin ottelutapahtumiin suurin resurssein. Jalkapallohuliganismin marginaalisuus on todennäköisesti vaikuttanut myös siihen, että ilmiöön liittyvä tutkimus on Suomessa ollut vähäistä. Suomalaisen jalkapallohuliganismin medianäkyvyyttä ei ole aiemmin tutkittu, joten tutkimusongelmani on tuore ja omaperäinen. Näkisin, että jalkapallohuliganismin marginaalisuus on keskeinen syy sille, miksi ilmiön mediarepresentaatioita tulisi tutkia. Vakavien jalkapallohuliganismitapausten vähäisyyden vuoksi on kiinnostavaa tarkastella, millaisista näkökulmista ilmiötä tuodaan esille suomalaisessa mediassa.

Tutkimuksen tavoitteena on kehysanalyysin avulla tutkia, millä tavoin suomalainen media uutisoi ja käsittelee jalkapallohuliganismi-ilmiötä. Näin ollen varsinainen tutkimuskysymykseni muotoutuu: *millä tavoin suomalaista jalkapallohuliganismia representoidaan mediassa?* Tutkimuksen mediarepresentaatioiden tarkastelu on kohdistettu aikavälille 2015–2020.

3.2 Aineisto

Tutkimuksen aineistona toimii suomalaisten uutismedioiden jalkapallohuliganismia koskevat uutiset ja artikkelit, Suomen Palloliiton viralliset tiedotteet sekä Ylen dokumentti ”Jalkapallohuliganismin maihinnousu” (Yle 28.11.2016). Aineiston hankintaprosessissa lähdin tarkastelemaan, millaisia suomalaisesta jalkapallohuliganismista kertovia uutisia ja artikkeleita löytyy mediasta. Huliganismin marginaalisuuden vuoksi aineiston keruu kohdistui laajalle aikavälille, jotta sain alkuun yleiskuvan siitä, millä tavoin media käsittelee ilmiötä. Ilmiötä ei tuoda säännöllisesti näkyväksi suomalaisessa mediassa, joten tiedonhankintani kohdistui siihen, miten jalkapallohuliganismista uutisoidaan yleisesti. Aineisto hahmottui ja rajautui, kun aloin löytämään mediarepresentaatioista tutkimustavoitteen kannalta keskeistä sisältöä. Tutkimusaineisto rajautui vuosien 2015–2020 välillä tapahtuneisiin huliganismitapauksiin, joiden myötä huomio kiinnittyi erityisesti Veikkausliigan

”Stadin derby”-ottelutapahtuman medianäkyvyyteen. Tutkittavaksi valittu ajanjakso on kvalitatiiviselle analyysille pitkä, mutta ajanjakson pituudella on pyritty varmistamaan tutkimusaineiston riittävyys. Derby on erityisesti jalkapallossa käytetty termi suurempaa mielenkiintoa herättävästä ottelusta, jossa ovat vastakkain perinteikkäät – ja usein paikalliset – vastustajajoukkueet. Stadin derby on miesten jalkapalloilun korkeimman sarjatason, eli Veikkausliigan helsinkiläisten seurojen HJK:n ja HIFK:n välinen paikalliskamppailu. Stadin derbyjä on pelattu Veikkausliigassa vuodesta 2015 lähtien, joten aineisto oli luonteva rajata alkamaan kyseisestä ajankohdasta. Tutkielmassa tuodaan esimerkkitapausten kautta esille, millaisia levottomuuksia jalkapallo-otteluiden yhteydessä on ollut viimeisen viiden vuoden aikana. Lopulliseen aineistoon valikoitui Stadin derbyjen tapahtumien lisäksi episodit, jotka saivat laajalti huomiota mediassa.

Aineistossa on yhteensä 26 uutista ja artikkelia, jotka keräsin eri uutismedioiden sivuilta. Jalkapallohuliganismitapauksia koskevat mediarepresentaatiot valikoituivat tapausten vakavuuden ja medianäkyvyyden perusteella. Ilmiötä käsittelevät verkkojulkaisut sisälsivät toistuvia teemoja, jotka vastasivat mielekkäästi tutkimuskysymykseeni. Suurin osa aineistosta löytyi Yleisradion ja Helsingin Sanomien omasta verkkoarkistosta. Ylen ja Helsingin Sanomien verkkojulkaisujen lisäksi aineisto pitää sisällään Iltalehden, Ilta-Sanomien ja Kaleva-lehden uutisia. Uutiset ja artikkelit koostuvat pääosin eri jalkapallohuliganismitapausten raportoinneista ja Stadin derbyjä koskevista poliisien haastatteluista. Palloliiton tiedotteet pitävät sisällään ottelujen turvallisuusmääräysten rikkomuksista seuranneita Palloliiton kurinpitovaliokunnan sakotuspäätöksiä. Tiedotteet tuovat esiin kannattajien sakotettavaa käyttäytymistä, joka nähdään usein jalkapallohuliganismina. Ylen dokumentti on tutkivan journalismin viikko-ohjelman, eli MOT:n tekemä, jossa tarkastellaan suomalaista jalkapallohuliganismia erityisesti Stadin derbyn kautta. Dokumentissa haastatellaan esimerkiksi Helsingin poliisin ylikomisariota, FC Lahden ja HIFK:n toimitusjohtajia sekä Palloliiton turvallisuuspäällikköä. Suomen jalkapallohuliganismin lisäksi dokumentissa tuodaan esille Englannin organisoidun jalkapallohuliganismin alkuperiä. Ylen dokumentti oli olennaista ottaa mukaan tutkimukseen, koska suomalaisesta jalkapallohuliganismista ei ole aiemmin tehty dokumenttia. Tämän lisäksi näen relevantiksi tarkastelun aiheeksi sen, millä tavoin ilmiötä tuodaan esille valtakunnallisessa mediassa. Edellä mainittujen materiaalien lisäksi aineistoon kuuluu HIFK:n toimitusjohtajan ja Stadin kingien twiitit, jotka koskivat Stadin derbyn fanikulkueen tapahtumia Veikkausliigakaudella 2016.

3.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksen metodiksi valikoitui kehysanalyysi, joka on osa laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta. Sosiologi Erving Goffman (1974) kehitti kehysanalyysin sosiaalisen vuorovaikutusten ja tilanteiden määrittelyn tutkimiseen. Kehysanalyysin keskeisen premissin mukaan tilanteenmäärittelyssä yksilöt pyrkivät ymmärtämään tapahtumia tarkastelemalla niitä eri kehysten kautta. Tilanteeseen tullessa yksilö pyrkii saamaan vastausta kysymykselle: *mitä tilanteessa oikein on meneillään?* Kehysten (frame) avulla yksilö ymmärtää tapahtuman luonteen ja sen, miten hänen tulee toimia tilanteessa. Esimerkiksi huudahdus ”Talo palaa, kutsukaa palokunta!” saa erilainen merkityksen vaaratilanteen, leikin tai teatterinäytelmän kehyksessä. Näin ollen kehukset ovat ihmisten sosiaalisissa tilanteissa tekemiä tilanteenmäärittelyitä, jotka antavat tilanteille ja toiminnalle merkityksiä ja mielekkyyksiä. (Goffman 1974, 10; Seppänen & Väliaverronen 2012, 71–72.)

Toimittajan työhön kuuluu selvittää, mitä tietyssä tilanteessa on meneillään, joten erilaiset tilanteenmäärittelyt toimivat olennaisena osana raportoinnin prosessia. Kehukset ja vakiintuneet rutiinit toimivat pohjana uutisten teolle, sillä niiden avulla toimittajat pystyvät nopeasti luokittelemaan runsaan informaatiomäärän ja esittämään sen ymmärrettävästi suurelle yleisölle. (Karvonen 2010.) Vaikka tieteellisessä tekstissä ”kehys” onkin vakiintunut käänne englannin ”*frame*” -termille, Karvonen (emt., 78) esittää osuvammaksi käänneksi ”kehikon” tai ”runkon”. Runko on esimerkiksi talon fundamentaalinen osa, mutta se ei toimi kokonaisuuden näkyvänä, vaan piilevänä osana (emt., 78). Tutkielmassa käytetään kuitenkin termejä kehys ja kehystäminen mediarepresentaatioista puhuttaessa.

Mediatutkimuksen parissa kehystämällä tarkoitetaan yleisesti jutussa tehtyjä valintoja ja jäsenyyksiä. Esimerkiksi uutiskuvan konkreettinen rajaus, esittely sekä sen kielelliset ja visuaaliset tyylit ovat erilaisia kehystämisen muotoja. (Seppänen & Väliaverronen 2012, 72–73.) Seppäsen ja Väliaverronen (emt., 72–73) mukaan kehystäminen on osoitus myös median valta-asemasta, sillä kehystämällä on representoinnin ohella poliittista merkitystä. Valta-asema näkyy, kun politiikasta kertovat uutiset ja artikkelit saavat tiettyjä merkityksiä eri kehysten, kuten pelin, kilpailun tai kiistan kautta. Kehysanalyysin avulla voidaan tavoittaa uutisten ja artikkeleiden syvällisempi merkitys yhteiskunnallisessa kontekstissa, mikä tekee menetelmästä hyödyllisen erityisesti yhteiskuntatieteiden parissa. Lähtökohdat kehysanalyysin soveltamiseen ovat monipuoliset sen antaessa tutkijalle paljon määrittelyvaltaa, jonka pyrin ottamaan huomioon tutkimuksen tulosten esittämisessä. Tutkimuksen tavoitteen mukaisesti lähdin tutkimaan, millaisten kehysten kautta media

representoi suomalaista jalkapallohuliganismia. Pysin tuomaan oman tulkinnan kautta esiin sen, miten tietty kehys ilmenee ja mitä siinä on meneillään.

3.4. Aineiston analyysin eteneminen

Aineistosta tehdyt tulkinnat perustuvat aina siihen mitä aiheesta jo ennalta tiedetään, joten on tärkeää tiedostaa omat ennakkokäsitykset ja niiden mahdollinen vaikutus oman analyysin kulkuun. Aloitin aineiston analyysin tutkimalla sitä kehysanalyysin keskeisen premissin mukaisesti. Pysin saamaan jokaisesta yksittäisestä jutusta alkuun yleiskuvan, eli mistä jutussa on oikein kyse. Sen jälkeen lähdin analysoimaan tarkemmin jutun sisältöä etsimällä tutkimuskysymyksen kannalta relevanttia sisältöä tuottavia ilmaisuja. Kiinnitin erityistä huomiota kieleen, yksittäisiin sanavalintoihin ja jutun visuaalisuuteen. Vähitellen aloin havaita aineistossa toistuvia piirteitä ja teemoja, jonka myötä kehykset alkoivat muodostua. Paikansin aineistosta neljä kehystä: raportointi, poliittinen ääriliikehdintä, järjestelmällinen huliganismi ja järjestyksenpito. Paikantamani kehykset ovat empiirisen aineiston analyysin myötä syntyneitä teoreettisia konstruktioita, jotka kuvaavat ilmiön eri mediarepresentaatioita. Tuon kehysten representaatiot esiin pääasiassa suorien sitaattien kautta, jotta lukija saisi täsmällisen käsityksen kehyksen sisällöstä. Selkeyden vuoksi esitän yhden virkkeen mittaiset, lyhyemmät sitaatit lainausmerkein ja pidemmät lainaukset sisennettyinä, omina kappaleina.

4. TUTKIMUSTULOKSET

4.1. Raportoinnin kehys

Median primäärikehystenä toimii raportoinnin kehys, joka esiintyy median uutisoidessa Veikkausliigan eri jalkapallohuliganismitapauksista. Levottomuuksien raportoinnin lisäksi kehys ilmenee uutisissa ja tiedotteissa, joissa kerrotaan Palloliiton kurinpitovaliokunnan langettamista sakkopäätöksistä. Raportoinnin kehysten kautta nähdään, miten Veikkausliigan otteluissa, sekä erityisesti Stadin derbyissä, tapahtuvaa huliganismia on raportoitu suomalaisessa mediassa viimeisen viiden vuoden aikana.

Toukokuussa 2015 pelatussa Ilveksen ja HIFK:n välisessä ottelussa osa HIFK-kannattajista, eli Stadin kingeistä käyttäytyi väkivaltaisesti järjestyksenalvoja ja poliiseja kohtaan. Ottelutapahtumasta uutisoitiin esimerkiksi ”HIFK-fanit rähinöivät Tampereella – seura tuomitsee jyrkästi” (Iltalehti 15.5.2015) ja ”HIFK-fanien käytös yllätti poliisin – ”Typerää ja väkivaltaista” (Yle 14.5.2015). Iltalehti raportoi tapahtumista: ”[ä]änekkään kannustuksen vastapainoksi Tammelan länsipäädyssä paloi useampikin soihtu, ja puoliajalla järjestyksenalvojat puuttuivat HIFK-kannattajien rähinöintiin kentän kulmassa.” Ylen uutinen toi puoliajan tapahtumia esille poliisin raportin kautta.

– Puoliajalla viisi HIFK:n kannattajaa otettiin järjestyksenalvojen toimesta kiinni. Noissa kiinniotoissa järjestyksenalvoja vastustettiin voimakkaasti ja heihin kohdistettiin jopa voimakasta väkivaltaa. Kuusi järjestyksenalvojaa sai enemmän tai vähemmän ruhjeita ja ainakin yksi joutui pidemmälle sairauslomalle vammojensa vuoksi, poliisi tiedotti. (Yle 14.5.2015.)

Raportoinnin kehyksessä tuodaan poliisin kuvauksen kautta esille HIFK-kannattajien väkivaltainen käyttäytyminen järjestyksenalvoja kohtaan. Ottelusta seurasi sakkoja molemmille joukkueille, josta Yle uutisoi ”HIFK sai kovennetun rangaistuksen kannattajien väkivaltaisuuksista – myös Ilvekselle sakot” (Yle 29.5.2015). Palloliitto langetti Ilvekselle 500 euron sakot ja HIFK:lle puolestaan 2500 euron sakot.

Päätöksen mukaan Ilves rikkoi turvallisuusmääräyksiä, koska ei pystynyt estämään kannattajien rynnistystä lipunmyyntipisteen ohi. Lisäksi seura ei pystynyt estämään soihtujen ja savujen tuomista katsomoon eikä niiden sytyttämistä. HIFK taas sai sakot, koska ei pystynyt estämään kannattajiensa epäasiallista käytöstä katsomossa. (Yle 29.5.2015.)

Helsingin sanomat uutisoi Veikkausliigakauden 2016 viimeisen HJK:n ja HIFK:n välisestä kohtaamisesta, eli Stadin derbystä ”Paukkupommi räjähti – katsoja menetti sormenpään Stadin derbyssä” (Helsingin Sanomat 30.9.2016). Toimittaja Tuomas Hämäläinen toi esille Stadin derbyn

levottomuuksia: ”[a]inakin kymmenen kiinni otettua henkilöä, kaksi rikosilmoitusta, sakkoja kahdeksan ja viisi lastensuojeluilmoitusta.”

Katsoja sai Helsingin poliisin mukaan sormivamman HIFK:n ja HJK:n välisen Stadin derbyn alkuvaiheessa jalkapallon Veikkausliigassa, kun paukkupommi räjähti katsomossa miehen kädessä (Helsingin Sanomat 30.9.2016).

Ottelun alussa katsomossa nähtiin soihtuja ja savuja. Ottelun järjestyksenvalvojat ottivat kiinni neljä henkilöä ”pyrojen” hallussapidosta. Heidät toimitettiin poliisille sakotettavaksi. (Helsingin Sanomat 30.9.2016.)

Levottomuudet jatkuivat myös ottelun päätyttyä, kun satoja HIFK-kannattajia pääsi ryntäämään kentälle järjestyksenvalvojen estelyistä huolimatta. Palloliitto tiedotti tapahtumista ”[k]un ottelu päättyi ja kotijoukkue [HIFK] meni juhlimaan kannattajiensa eteen, alkoi kontrolloimaton kaaos.” (Helsingin Sanomat 14.10.2016.) Ylen uutisessa toimittaja Raisa Pöllänen kuvailee Stadin derbyn olleen: ”tavanomaista riehakkaampi” (Yle 1.10.2016). Raportoinnin kehyksessä Stadin derbyn tapahtumat kuvataan poikkeuksellisen rauhattomina runsaiden rikkomusten ja kiinniotettujen määrän takia. Palloliitto määräsi ottelutapahtuman häiriöistä HIFK:lle 3500 euron sakot ja HJK:lle 3000 euron sakot. Sakkojen perusteina toimi eri turvallisuusmääräysten laiminlyönnit, kuten pyroteknisten tuotteiden sytyttäminen ja kentälle ryntääminen. (Helsingin Sanomat 14.10.2016.)

Suomessa tähän asti isoin jalkapallostadionilla tapahtunut kannattajien välinen yhteenotto sattui Veikkausliigakauden 2018 viimeisen ”Metroderbyn”, eli Hongan ja HJK:n välisen kohtaamisen jälkeen (Kaleva 21.11.2018). Helsingin Sanomat uutisoi ”Honka-HJK-ottelu päättyi HJK-fanien kentälle ryntäämiseen ja poliisihevosten välintuloon – ”Seuraava vaihtoehto on sitten tyhjätkannattajakatsomot” (Helsingin Sanomat 30.9.2018). Ottelun päätyttyä HJK:n fanit kiipesivät katsomon mellakka-aidan yli ja ryntäsivät kentälle.

Sivukatsomon edessä osa Hongan faneista tuli mainosaidan taakse, ja kahden joukkueen kannattajien välille syntyi tappelu. Tappelut ja fanit saatiin kuriin vasta, kun kolme poliisihevosta ja kymmenkunta mellakkapoliisia tuli kentälle. Sen jälkeen HJK:n fanit saatiin saatettua kentältä. (Helsingin Sanomat 30.9.2018.)

Raportoinnin kehyksen näkemyksen mukaan stadionilla jouduttiin turvautumaan suuriin viranomaisten resurssimääriin yhteenoton taltuttamiseksi. Viranomaisten resurssimääriä esiin tuomalla kehys representoi kannattajien yhteenottoa vakavana episodina. Länsi-Uudenmaan komisario Teemu Värtinen tiedotti: ”[k]aiken kaikkiaan otettiin 11 kiinni tapahtumiin liittyen” (Ilta-Sanomat 30.9.2018). Palloliitto määräsi Hongalle 1500 euron sakot järjestyshäiriöiden ennakoivien ja reaktiivisten toimien riittämättömyyden vuoksi. HJK:lle langetettiin 4500 euron sakot kannattajien

kentälle ryntäämisestä sekä järjestysmiesten ja virkavallan vastustamisesta. Palloliiton mukaan sakkojen suuruuteen vaikutti: ”*HJK:n kannattajien turvallisuusmääräysten toistuva rikkominen kauden aikana*”. (Palloliitto 23.10.2018.)

Veikkausliigakaudella 2018 Stadin derbyjä ei pelattu HIFK:n tiputtua Ykköseen kauden 2017 päätteeksi. HIFK nousi takaisin Veikkausliigaan yhden Ykkösessä vietetyn kauden jälkeen, jonka myötä Stadin derbyt nousivat jälleen otsikoihin. Kauden toisen paikalliskamppailun jälkeen Ilta-Sanomat uutisoi ”Hurja vaaratilanne Stadin derbyssä: kannattajien kymmenien metrien jättilakana syttyi tuleen” (Ilta-Sanomat 4.7.2019). Raportoinnin kehyksessä maahan heitetyn lakanan syttyminen tulkittiin uhkaavana vaaratilanteena.

Ottelun käynnistyttyä HIFK:n kannattajien tiputtamat valoraketit sytyttivät kuitenkin maahan heitetyn lakanan palamaan useammasta kohdasta. Uhkaavan näköinen tilanne saatiin nopeasti hallintaan, kun järjestysmiehet onnistuivat sammuttamaan liekeissä olleen jättibanderollin. (Ilta-Sanomat 4.7.2019.)

HIFK:n kannattajat rikkoivat ottelun puoliajalla osan katsomon mainosaidasta. HJK:n kannattajat tulivat puolestaan juhlimaan kentän ja katsomon väliselle alueelle sekä ensimmäisen maalin jälkeen että ottelun päätyttyä. (Yle 16.7.2019.)

Palloliitto sakotti molempia joukkueita stadionilla tapahtuneiden häiriöiden vuoksi 1700 euron arvoisesti (Yle 16.7.2019). Viimeisimmät Stadin derbyssä tapahtuneet turvallisuusmääräysten rikkomukset ovat tältä syksyltä, kun HIFK voitti loppuhetken maalilla HJK:n 4–3. Osa HIFK-kannattajista ryntäsi aitojen läpi kenttäalueelle juhlimaan HIFK:n tekemää voittomaalia. (Iltalehti 30.9.2020). Kehys esittää molempien joukkueiden kannattajien rikkoneen turvallisuusmääräyksiä toistuvasti ottelun aikana.

Palloliiton kurinpitovaliokunnan mukaan 5–50 HIFK:n kannattajaa oli kenttäalueella ja pelikentällä useaan otteeseen ottelun aikana. Pelin päätyttyä kentällä oli ”noin sata HIFK:n kannattajaa”. (Iltalehti 30.9.2020.)

Kurinpitovaliokunta kertoo tiedotteessaan myös ”*5–10 HJK:n kannattajan poistuneen kahdesti katsomosta kenttäalueelle ottelun aikana*”. Lisäksi HIFK-kannattajat sytyttivät 17 pyroteknistä tuotetta ottelun aikana. (Palloliitto 29.9.2020.) Häiriökäyttäytymisen vuoksi HIFK:lle määrättiin 4000 euron ja HJK:lle 1000 euron sakot. Sakkojen suuruudessa huomioitiin vallitseva COVID19-pandemiatilanne: ”*[k]urinpitovaliokunta on ottanut myös huomioon vallitsevan koronaviruspandemiatilanteen, jonka vuoksi turvallisuusmääräysten noudattaminen ja turvavälien säilyttäminen ottelutapahtumissa on erityisen tärkeää eri tahojen turvallisuuden takaamiseksi*” (Palloliitto 29.9.2020).

Raportoinnin kehyksessä huomio keskittyy häiriökäyttäytymisen ja levottomuuksien uutisointiin pelikentän tapahtumien jäädessä varjoon. Kentälle ryntäämiset, pyroteknisten tuotteiden käyttö ja kannattajien yhteenotot ovat esimerkkejä levottomuuksien muodoista, joita ilmenee raportoinnin kehyksessä. Nämä edellä mainitut huliganismin muodot johtivat poikkeuksetta Palloliiton sakkopäätöksiin, jotka osoittivat kyseisen käyttäytymisen olevan kiellettyä jalkapallo-otteluissa. Kehyksessä esiin tulleiden tapausten valossa suomalainen jalkapallohuliganismi näyttää lievästi, sillä yleisimmät levottomuuden muodot näyttävät pyroteknisten tuotteiden käyttämisenä ja kentälle ryntäämisinä väkivaltaisuuksien näytellessä pienempää roolia.

4.2. Poliittisen ääriliikkeen kehys

Poliittisen ääriliikkeen kehys kuvaa vastakkainasettelua äärioikeiston ja –vasemmiston välillä, jonka nähdään toimivan ruokkivana tekijänä suomalaiselle jalkapallohuliganismille. Kehys ilmenee ensisijaisesti poliisien haastatteluiden kautta, joissa käsitellään Stadin derby-ottelutapahtumaa. Viranomaisten mukaan HIFK:n kannattajaryhmä Stadin kingeihin on soluttautunut äärioikeistolaisia, kun taas HJK:n kannattajien joukkoon on tullut vasemmistoanarkisteja (Yle 28.11.2016). Poliittisen ääriliikkeen kehysten tyypillisenä fraasina näyttää äärioikeiston ja –vasemmiston jakolinja, joka nousee tutkimusaineistossa useasti esiin.

Poliisin mukaan ultrakannattajissa on samoja henkilöitä, jotka osallistuvat väkivaltaisuuksiin myös ääriliikkeiden kuten uusnatsijärjestö Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen, vasemmistoanarkistien ja fasismin vastaisen Antifan riveissä (Kaleva 21.11.2018).

Viranomaiset kuvaavat edellä mainittuja ultrakannattajia usein riskikannattajina. Poliisin mukaan kyseiset riskikannattajat eivät kuulu viralliseen kannattajaryhmään, vaan he paikan tullen käyttävät hyväkseen suurta ihmisjoukkoa oman agendan ajamiseen. Riskikannattajan kehys tuodaan esiin heti Ylen ”Jalkapallohuliganismin mähinnousu”-dokumentin (28.11.2016) alussa.

Poliisi kutsuu heitä riskikannattajiksi. Me muut tunnemme heidät jalkapallohuligaaneina (Yle 28.11.2016).

Poliittisten agendojen ajamisen myötä jalkapallon esitetään ajautuneen sijaiskärsijän rooliin. Tätä uhrin roolia tuodaan esille esimerkiksi Helsingin Sanomien artikkelissa ”Stadin derbyistä tuli äärioikeiston ja anarkistien taistelutanner – Poliisille tutut lietsojat näkevät tilaisuuden tapella ja yrittävät olla kasvottomia siellä seassa” (Helsingin Sanomat 2.10.2016). Kehyksen valossa jalkapallo neutralisoidaan ja Stadin derby nähdään väkivaltaisten poliittisten ääriliikkeiden taistelukenttänä. Poliisia referoiden artikkeli esittää: ”HIFK:n ja HJK:n kannattajien joukkoon on Helsingin poliisin mukaan hakeutunut häiriköitä, jotka lietsovat väkivaltaa.”

Uusnatsit ja toinen ideologinen ääripää vasemmistoanarkistit ovat valjastaneet Helsingin suuret jalkapallon paikallisottelut ja niihin liittyvät fanikulkueet omiin tarkoituksiinsa (Helsingin Sanomat 2.10.2016).

–Tämä luo jännitepohjan, kun nämä kaverit ovat valmiiksi vastapuolta keskenään. Jalkapallon kustannuksella on tultu mukaan ja haetaan tappeluita, sanoo ylikomisario Jere Roimu Helsingin poliisista. (Helsingin Sanomat 2.10.2016)

HIFK:n ja HJK:n kannattajat perinteisesti marssivat omina kulkueinaan Töölön jalkapallostadionille ennen Stadin derbyn alkua. Veikkausliigakauden 2016 ensimmäisen derbyn peliä edeltävät tapahtumat esitettiin poliittisen ääriliikehännän kehyksessä. Ilta-Sanomat uutisoi ”HIFK:n kannattajamarssin kärjessä äärioikeistolainen symboli” (Ilta-Sanomat 26.5.2016).

Hämmennystä herätti myös HIFK:n kannattajamarssin kärjessä kannettu brittiläisen äärioikeiston puolueen National Frontin logoa kantava lakana. NF-lippu oli marssissa paraatipaikalla heti kannattajaryhmä Stadin Kingien oman nimilakanan vieressä. (Ilta-Sanomat 26.5.2016.)

Sitaatti tuo esille median tulkinnan, joka tehtiin poliittisen ääriliikehännän kehyksen kautta. HIFK:n johto ja Stadin kingit pyrkivät omilla vastineillaan neutralisoimaan median tulkintaa marssin tapahtumista. HIFK:n hallitus reagoi tapahtuneeseen tiedottamalla ottelun jälkeen: ”*HIFK Fotboll haluaa tehdä selväksi, että emme hyväksy poliittisia kannanottoja, rasismia emmekä väkivaltaa missään muodossa*” (Ilta-Sanomat 26.5.2016). HIFK:n toimitusjohtaja Christoffer Perret ja Stadin kingit ottivat Twitterissä kantaa tapahtuneeseen esittämällä sen vierailevan kannattajaryhmän logon tulkintakehyksessä. Christopher Perret tilille @chrisperret (26.5.2016) lähetetyssä twiitissä: ”*Todettakoon nyt vielä kerran että NF-logo oli Nissa Fans-ryhmän lippu*” ja Stadin kingit @stadinkingit (27.5.2016) puolestaan: ”*NF tarkoitti Nissa Fans. Stadin Kingit edustaa HIFK:ta, eikä hyväksyisi tapahtumissaan poliittisia kannanottoja.*” Vaikka tapahtuma alkuun kehystettiin äärioikeistolaiseksi poliittiseksi logoksi, myöhemmin Iltasanomat uutisoi: ”*logolakanan on myöhemmin väitetty kuuluneen seuran kannattajien ranskalaisille vieraille*” (Ilta-Sanomat 26.5.2016).

Poliittisen ääriliikehännän kehyksessä Stadin derby näyttäytyi jalkapallo-ottelun sijaan väkivaltaisena taistelutantereena, jossa olivat vastakkain HJK:n ja HIFK:n kannattajaryhmiin soluttautuneet uusnatsit ja vasemmistoanarkistit. Kehyksessä esiintyvä ääriliikkeiden vastakkainasettelu näyttäytyy suomalaisen jalkapallohuliganismin jakolinjana. Sodanomaisen termin käyttämisen myötä kehyksessä on havaittavissa yhtäläisyyksiä Englannin 1960-luvun sensaationhakuiseen mediarepresentaatioon. Kehys esitti jalkapallon ajautuneen sijaiskärsijän rooliin, kun ääriliikkeiden jäsenet, eli riskikannattajat, käyttivät isoa ottelutapahtumaa hyväkseen

poliittiseen väkivaltaan. Kyseisellä representaatiolla poliittisen ääriliikhehdinnän kehys neutralisoi jalkapallon, ja huliganismia tuotiin näkyväksi poliittisten ääriliikkeiden jakolinjan kautta.

4.3. Järjestelmällisen huliganismin kehys

Järjestelmällisen huliganismin kehys esittää Suomessa olevan organisoitua jalkapallohuliganismia. Kehys on toistuvasti esillä esimerkiksi Ylen dokumentissa ”Jalkapallohuliganismin maihinnousu” (Yle 28.11.2016). Kehyksen edustaman näkemyksen mukaan organisoitu jalkapallohuliganismi rantautui Suomeen vuonna 2015. Kehys korostaa, että kyse ei ole enää ajoittaisista yhteenotoista, vaan levottomuudet ovat saaneet organisoituja ja entistä väkivaltaisempia piirteitä.

Ilmiönä järjestäytynyt jalkapallohuliganismi on Suomessa aluillaan. Sen tulo on kytköksissä siihen, että toinen helsinkiläinen suurseura HIFK nousi Veikkausliigaan viime vuonna. (Helsingin Sanomat 2.10.2016.)

Ennen Stadin derbyjä on Roimun mukaan ollut lähinnä ”satunnaisia lahtelaisten ja helsinkiläisten fanien tappeluita” tai esimerkiksi Suomi–Venäjä-maaotteluissa on haettu tappelua, mutta nyt on kyse järjestäytyneestä vahingon aiheuttamisesta (Helsingin Sanomat 2.10.2016).

HIFK:n nousu Veikkausliigaan on kehyyksen valossa keskeinen syy sille, että organisoitu jalkapallohuliganismi rantautui Suomeen. Ylen dokumentissa tuodaan tätä järjestelmällistä piirrettä esille, kun Stadin kingit ja HJK:n kannattajaporukka ”Sakilaiset” nimetään riskikannattajaryhmiksi.

Kumpikaan kannattajaryhmittymä ei erityisemmin rakasta mediaa. Siksi riskikannattajien edustajia ei kuulla tässä ohjelmassa. HIFK:n riskiryhmittymä on jo aiemmin ilmoittanut haluttomuutensa haastatteluun, eikä myöskään HJK:n riskikannattajaporukka Sakilaiset suostunut, toistuvista pyynnöistä huolimatta, antamaan haastattelua. (Yle 28.11.2016.)

Järjestelmällisen huliganismin kehyyksen näkemyksen mukaan HJK:n ja HIFK:n lisäksi monella muulla joukkueella on riskikannattajia kannattajaryhmissään. Ylen dokumentissa esitetään, että riskikannattajia löytyisi Veikkausliigan ohella myös alemmilta sarjatasoilta. Suomen Palloliiton turvallisuuspäällikkö Juha Karjalainen arvioi:

– No sanotaan Veikkausliigassa niin neljässä, viidessä joukkueessa on varmasti riskikannattajia. Ykkösestä löytyy, ykkösen joukkueista löytyy myös riskikannattajia ja jopa kakkosenkin joukkueista, joidenkin

joukkueiden kannattajaryhmistä löytyy riskikannattajia. Me voidaan puhua kokonaismäärästä niin varmaan jossain sadan huiteilla voidaan pyöriä”. (Yle 28.11.2016.)

Vaikka kehys vihjaa useiden joukkueiden omaavan riskikannattajia, Ylen dokumentissa Sakilaiset, Stadin kingit ja VPS:n kannattajaryhmä ”Vaasa Youth” ovat ainoita esimerkkejä riskikannattajaryhmistä. Järjestelmällisen huliganismin kehyksessä tuodaan vihjailevasti esiin myös suomalaiset ”baby-firmit”. Firmoilla viitataan järjestäytyneisiin huligaaniryhmiin, jotka aiheuttavat systemaattisesti epäjärjestystä jalkapallo-otteluiden yhteydessä (ks. 2.1.).

Useilla joukkueilla on jo niin kutsuttuja ”baby-firmoja” joihin nuoremmat riskikannattajat kerääntyvät. Heistä tulee seuraava huligaanisukupolvi. (Yle 28.11.2016.)

Ylen dokumentissa todetaan: ”[s]ovitut tappelut huligaaniryhmien välillä ovat rantautuneet myös Suomeen.” Dokumentissa näkyy videomateriaalia kahdesta ennalta sovitusta joukkotappelusta, joissa Vaasa Youth otti yhteen sekä HIFK:n epävirallisen kannattajaryhmä ”Yngre Grabbarin” ja HJK:n ”Ragazzi Helsingin” kanssa vuonna 2016. Organisoitua huliganismia tarkastellaan myös Ari Virtasen kolumnissa ”Eurooppalainen huliganismi sai apinoitsijoita Suomessa – mitä puolalainen mies teki Kirkkonummella HJK:n ja HIFK:n kannattajien epäillyssä joukkotappelussa?” (Helsingin Sanomat 2.8.2017). Järjestelmällisen huliganismin kehyksessä tuodaan esille epäilty HJK:n ja HIFK:n kannattajien joukkotappelu, jossa yksi osallistuja loukkaantui vakavasti. Joukkotappelussa puolalainen mies loukkaantui vakavasti ja Virtasen mukaan: ”[p]uolalaisen osallistuminen kertoo kannattajien, tai pikemminkin huligaanien, kansainvälisistä yhteyksistä.” Kehyksen näkemyksen mukaan Suomessa on alettu jäljittelemään eurooppalaisen huliganismin piirteitä järjestämällä ennalta sovittuja joukkotappeluja kannattajaryhmien kesken.

Ennalta sovittu joukkotappelu on tuttu ilmiö esimerkiksi brittiläisestä ja mannereurooppalaisesta huliganismista. Näin tämäkin ilmiö on apinoitu Suomeen. Viime vuosina ennalta sovittuja tappeluja ja väkivaltaisuuksia on esiintynyt muutaman kerran vuodessa. HS:n poliisilähteen mukaan häiriköinti ja tappelut ovat lisääntyneet pidemmällä aikavälillä. (Helsingin Sanomat 2.8.2017.)

Kolumnissa (Helsingin Sanomat 2.8.2017) tarkennetaan suomalaisten kansainvälisiä verkostoja: ”etenkin HJK:n ja HIFK:n kannattajaryhmillä on yhteyksiä eurooppalaisseurojen kannattajaryhmiin.” Kannattajaryhmien ulkomaisia yhteyksiä tuodaan esiin myös Kaleva-lehden artikkelissa ”Poliisi pyytännyt jo futisliigan ottelusiirtoja mellakoinnin vuoksi – ”Jos ei auta, on mieltävä häiriköryhmien kieltämisestä” (21.11.2018).

– Ulkomailta, esimerkiksi Tanskasta ovat paikalliset kannattajat tulleet tukemaan suomalaisia tappeluissa, kertoo komisario Ismo Juvonen Helsingin poliisista (Kaleva 21.11.2018).

Poliisin mukaan väkivaltaisia tendenssejä omaavia riskikannattajia olisi Suomessa muutamia kymmeniä. Vaikka heitä ei määrällisesti ole paljoa, viranomaiset toteavat: ”[k]otimaiset rähinöitsijät ovat kuitenkin verkostoituneet eurooppalaisten huligaaniryhmien kanssa, ja ryhmät matkustavat yli valtiorajojen tukemaan toisiaan joukkotappeluissa.” (Kaleva 21.11.2018.) Verkostoitumisen myötä kyseisiä riskikannattajia pidetään selvänä uhkana.

Kuten edellä esitetyt tulokset tuovat näkyville, kehys esittää viranomaistiedotteiden kautta suomalaisten riskikannattajien pitävän yhteyttä kansainvälisiin huligaaniryhmiin. Näiden lausuntojen myötä kehys kuvaa järjestelmällistä jalkapallohuliganismia aktiivisena ja näkyvänä ongelmana. Kehys näkee tuoreen ilmiön taustalla keskeiseksi tekijäksi HIFK:n nousun Veikkausliigaan, jonka myötä levottomuudet ovat organisoidumpia ja väkivaltaisempia kuin aiemmin. Systemaattisuuteen liittyen kehyksessä esitetään viranomaisia referoiden, että häiriköinti ja yhteenotot kannattajien välillä ovat lisääntyneet Suomessa pidemmällä aikavälillä. Kehys ilmeni toistuvasti Ylen dokumentissa, jossa moni suomalainen kannattajaryhmä nähtiin uhkaavana ja ongelmallisena ryhmänä. Kuten baby-firmojen esiintuminen sekä Karjalaisen riskikannattajaryhmiin viittaava sitaatti toi ilmi, kehys vihjaili ilmiön vakavuudesta monesti mystiseen sävyyn. Kyseiset vihjailevat ja mystiset väitteet olivatkin toistuva osa järjestelmällisen huliganismin kehysten representaatiota.

4.4. Järjestyksenpidon kehys

Järjestyksenpidon kehys ilmenee pääsääntöisesti poliisien haastatteluissa, joissa viranomaiset kertovat resurssien käytöstään valmistautuessaan Stadin derbyyn. Aiempiin Stadin derbyjen tapahtumiin viitataan usein sekä kielellisin että visuaalisin keinoin. Ennen Veikkausliigakauden 2015 viimeistä derbyä otsikoitiin ”Palavatko soihdut taas HJK:n ja HIFK:n kohtaamisessa?” Poliisit voivat käyttää tarvittaessa erikoiskoulutettuja koiria” (Ilta-Sanomat 24.8.2015). Toimittaja Matti Einiö ennakoi tulevaa ottelutapahtumaa: ”Stadin kolmas derby HJK-HIFK tarjoaa tunnetta, täyden katsomon ja fanien mahdollisia ylilyöntejä.” Otsikkoon liittyen uutiseen on valittu kuva edellisestä Stadin derbystä, jossa kannattajat polttavat soihtuja katsomossa. Kehys luo ottelutapahtumalle jännittyntä ilmapiiriä vihjailemalla ja ennakoimalla kannattajien käyttäytyvän mahdollisesti turvallisuusmääräysten vastaisesti.

Järjestyksenpidon kehyksessä Stadin derby esitetään korkean riskin ottelutapahtumana, jonka turvatoimiin poliisi käyttää tavallista suurempia resursseja. Ylen dokumentissa (28.11.2016) Palloliiton turvallisuuspäällikkö Juha Karjalainen viittaa Stadin derbyyn: “[t]äällä saa jo periaattees neutraalit katsojat olla pikkusen hädissään et kuinka tonne stadikalle pääsee ja pääsee stadionilta

pois. ” Myös ylikomisario Jere Roimu korostaa dokumentissa: ”*ihan varmasti siellä sivulliset joutuu vaaraan*”. Sitaateista välittyy huolestuneisuus Stadin derbyä kohtaan, jota ei koeta täysin turvallisena ottelutapahtumana. Korkean riskin statuksen myötä poliisi on ohjeistanut Veikkausliigaa siirtämään HJK:n ja HIFK:n väliset ottelut arki-iltoihin. Ylikomisario Roimu esittää Helsingin Sanomien uutisessa (19.1.2017) päätöksen olleen: ”*[y]leisen järjestyksen ja turvallisuuden näkökulmasta tehty linjaus*”. Päätöstä perustellaan viikonlopun runsaamman alkoholinkäytön lisäksi sillä, että arkisin viranomaisilla on paremmin resursseja käytössään.

Kehyksen toistuvana fraasina toimii ”poliisi varautuu”, joka esiintyy viiden eri Stadin derbyä käsittelevän uutisen otsikossa. Ennen Veikkausliigakauden 2015 toista Stadin derbyä Ilta-Sanomat uutisoi (6.7.2015) ”*Näin poliisi varautuu Stadi derbyyn – ”Viimeksi jouduttiin puuttumaan*”. Uutisessa kerrotaan poliisien varautuvan järjestyshäiriöihin ylikomisario Seppo Kujalan esittäessä: ”*[v]iimeksi jouduimme puuttumaan ja onhan sellainen mahdollista nytkin.*” Ennen Veikkausliigakauden 2016 ensimmäistä ja toista derbyä uutiset otsikoitiin ”*Näin poliisi varautuu Stadin derbyyn – ”Tämä on korkeamman riskin ottelu*” (Ilta-Sanomat 26.5.2016) sekä ”*Edellinen Stadin derby poiki joukkotappeluja – Poliisi varautuu illan peliin: ”sivulliset voivat olla vaarassa*” (Yle 10.8.2016). Ilta-Sanomien uutisessa ylikomisario Kujala toteaa: ”*[o]nhan se niin, että tämä on korkeamman riskin ottelu.*” Resursseista kysyttäessä Kujala esittää, että ”*määristä en voi puhua, mutta selvästi suuremmat resurssit meillä tähän on.*” Suuret resurssit tuodaan esille myös visuaalisesti, sillä uutisen ensimmäinen kuva on otettu ennen Stadin derbyä, jossa järeästi varustautuneet poliisit odottavat rivissä HIFK:n fanikulkuetta.

Ylen uutisessa viitataan aiempaan derbyyn: ”*poliisi joutui ottamaan kiinni toistakymmentä ihmistä ja käyttämään muun muassa pippurisumutetta riehujien taltuttamiseksi.*” Uutisen kuva on otettu edellisestä Stadin derbystä, jossa HIFK-kannattajat polttavat soihtuja stadionin päätykatsomossa. Myös Ylen uutiseen on haastateltu ylikomisario Kujalaa, jonka mukaan: ”*riehuvien jalkapallofanien ydinryhmä ei ole järin suuri, mutta massatapahtumassa on aina vaarana, että sivulliset joutuvat kärsimään.*”

– Tietyt tahot pyrkivät konfliktiin ja väkivaltaan, ja kun välikappaleena käytetään suurta väkijoukkoa, joka lähtökohtaisesti on liikkeellä iloisella futismielellä, vahinkojen vaara voi olla suuri ja sivulliset voivat olla vaarassa, toteaa ylikomisario Seppo Kujala (Yle 10.8.2016).

Tuomalla esiin myös sivullisten mahdollisen uhatun olon järjestyksenpidon kehys luo Stadin derbystä turvattoman ottelutapahtuman kuvaa. Veikkausliigakauden 2017 ensimmäistä Stadin derbyä Yle uutisoi (23.5.2017) ”*Poliisi varautuu Stadin derbyyn: ”Yhteenotot pyritään estämään porrastamalla*

kulkueitten aikataulut”. Uutisen jokaisessa kuvassa näkyy soihtuja polttavia kannattajia sekä fanikulkueissa että katsomossa.

Poliisi on varautunut tavallista ottelua selkeästi suuremmilla resursseilla, mutta ei kerro, kuinka paljon työvoimaa on paikalla. Partioissa on mukana myös ratsupoliiseja. (Yle 23.5.2017.)

Lisäksi ylikomisario Kujala tuo Ylen uutisessa esille viranomaisten resurssien käyttöä: ”[o]lemme joutuneet vahtimaan myöhään yöhön, etteivät tietyt porukat hakeudu toistensa läheisyyteen ja tappele yleisellä paikalla.” Stadin derby palasi vuonna 2019 Veikkausliigan otteluohjelmaan, ja ennen kauden ensimmäistä kohtaamista uutisoitiin ”Poliisi varautuu järeästi ensimmäiseen derbyyn - epäiltyjä rähinöitsijöitä seurattu jo iltapäivällä: ”Tiettyä vihiä on” (Iltalehti 23.4.2019). Otsikossa vihjataan, että epäiltyjä häiriköitä olisi seurattu jo iltapäivästä asti, mutta uutisessa tätä asiaa ei tuoda missään kontekstissa esiin. Uutisessa todetaan Stadin derbyn paluusta Veikkausliigaan: ”*samalla palaa uhka järjestyshäiriöistä ja kannattajien välisistä tappeluista Töölön alueella.*” Kehys luo kuvaa uhkaavasta ottelutapahtumasta viittaamalla muutaman vuoden takaisiin Stadin derbyn tapahtumiin.

Stadin derbyt ovat saaneet viime vuosina jalkapallon lisäksi kyseenalaista julkisuutta. Elokuussa 2016 poliisi otti kiinni peräti 15 kannattajaa epäiltyinä erilaisista järjestyshäiriöistä. Tuolloin kannattajat heittelivät savupommeja ja pulloja ja aiheuttivat myös tappelun, kun IFK:n kannattaja huuteli HJK-fanille ja sai kimppuunsa pari sinivalkoisten hulinoitsijaa. (Iltalehti 23.4.2019.)

Järjestyksenpidon kehyksessä on nähtävissä, miten media ja poliisi pitävät huliganismikeskustelua pinnalla viittaamalla yhtäältä aiempiin levottomuuksiin ja toisaalta ennakoimalla tulevan ottelutapahtuman mahdollisia levottomuuksia. Tällä tavoin kehyksessä toistui Murphyn ym. (1988) määrittelyt ennakoivasta raportointityylistä. Median primääri määrittelyn rooli oli nähtävissä, kun uutiset korostivat monesti aiempien derbyjen levottomuuksia kielellisin ja visuaalisin keinoin. Lisäksi sekundaarinen määrittely oli toistuvasti näkyvillä, kun poliisit toivat esille turvatoimiin käytettäviä resursseja. Kehyksessä Stadin derby näyttäytyy yksinomaan turvattomana, korkean riskin ottelutapahtumana. Tätä agendaä ajoivat etenkin viranomaiset kuvaillessaan Stadin derbyä rauhattomana, jopa tavalliselle katsojalle vaarallisena tapahtumana. Kehys näyttäytyi myös kaikista sensaationhakuimpana otsikoiden sisältäessä useasti huomiota herättäviä ilmaisuja. Edellä mainitut havainnot osoittavat järjestyksenpidon kehyksessä olevan yhtäläisyyksiä Hallin (1978) vahvistamisen kierteen teorian kanssa.

5. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksessa tarkasteltiin suomalaisen jalkapallohuliganismin mediarepresentaatioita vuosina 2015–2020. Aineiston analyysi toteutettiin kehysanalyysillä, jonka avulla oli tarkoitus saada vastaus kysymykseen: *millä tavoin suomalaista jalkapallohuliganismia representoidaan mediassa?* Tutkimuksessa tuli selville, että suomalaisen jalkapallohuliganismin mediarepresentaatioita jäsentävät raportoinnin, poliittisen ääriliikhehdinnän, järjestelmällisen huliganismin ja järjestyksenpidon kehykset.

Raportoinnin kehys toi esille Veikkausliigan eri huliganismitapausten uutisointia viimeisen viiden vuoden ajalta. Median primäärikehysten valossa suomalainen jalkapallohuliganismi näyttäytyi lievänä ilmiönä, sillä vain kahdessa tapauksessa uutisoitiin väkivaltaisesta käytöksestä. Vuoden 2015 episodissa väkivalta kohdistui järjestyksenvalvojiin ja Metroderbyn tapauksessa raportoitiin kannattajien välisestä yhteenotosta. **Poliittisen ääriliikhehdinnän kehyksessä** oli havaittavissa yhtäläisyyksiä Dunningin (2000) jakolinjateoriaan, sillä suomalaisen jalkapallohuliganismin esitettiin pohjautuvan äärioikeiston ja –vasemmiston jakolinjaan. Jalkapallon sijaiskärsijän roolia tuotiin näkyväksi, kun Stadin derbyä representoitiin jalkapallo-ottelun sijaan poliittisten ääriliikkeiden taistelukenttänä.

Järjestelmällisen huliganismin kehys kuvasi suomalaista jalkapallohuliganismia järjestelmällisenä ja vakavana ongelmana. Kehyksessä vihjailtiin useiden suomalaisjoukkueiden omaavan riskikannattajia kannattajaryhmissään kertomatta kuitenkaan niistä lisätietoja. Riskikannattajien lisäksi kehys toi vihjailevasti esiin suomalaiset baby-firmat, joista olisi tulossa seuraava huligaanisukupolvi. Järjestelmällisen huliganismin kehys esitti suomalaisen jalkapallohuliganismin saaneen eurooppalaisia, väkivaltaisia piirteitä kannattajaryhmien kansainvälisten yhteyksien myötä. **Järjestyksenpidon kehyksessä** media ja viranomaiset pitivät ennakoivalla raportointityylillä ilmiön näkyvyyttä pinnalla. Kehyksen kautta media loi kuvaa Stadin derbystä korkean riskin otteluna, jossa myös tavalliset katsojat ja sivulliset voivat joutua vaaraan. Tämä näkökulma tuli esiin erityisesti viranomaisten kuvaillessa Stadin derbyä uhkaavana, jopa sivullisille vaarallisena ottelutapahtumana.

Kuten Hall (1978) toi aikaisemmin esille, media toimii sekä primäärinä että sekundaarisena määrittelijänä jalkapallohuliganismille, jonka myötä se on aktiivisesti vaikuttamassa siihen, miten ihmiset käsittävät ja ymmärtävät ilmiön. Löytämässäni kehyksissä primääri määrittely, eli median omat selitykset ja vaikutelmat, näyttelivät pienempää roolia viranomaisnäkökulmien ollessa toistuvasti äänessä. Tämän selkeän puhevallan myötä jalkapallohuliganismin mediarepresentaatioiden voidaan nähdä nojaavan viranomaisten lausuntoihin, eli ilmiön

sekundaarisen määrittelyyn. Viranomaisten agenda ilmiön määrittelyssä onkin tutkimuksen yksi keskeisimmistä tuloksista. Tuloksista on havaittavissa myös teorian ja empirian kohtaamista keskeisten teoreettisten näkökulmien sisältäessä yhteisiä piirteitä mediarepresentaatioiden kanssa. Näiden löydösten perusteella voidaan siis väittää ilmiön mediarepresentaatioissa olevan yhteneväisyyksiä Englannin 1960-luvun sensaationhakuiseen uutisointiin.

Viranomaisten ollessa toistuvasti äänessä on kehysten välillä havaittavissa myös resonanssia. Tämän vuoropuhelun myötä kehykset kerrostuvat ja täten myös vahvistavat toisiaan. Kaikista selkeintä vuoropuhelua harrastivat poliittisen ääriliikehännän, järjestelmällisen huliganismin ja järjestyksenpidon kehykset. Vuoropuhelun ulkopuoliseksi kehykseksi jäi median primäärikehys, eli raportoinnin kehys, jonka antama kuva jalkapallohuliganismista on ristiriidassa muihin kehyksiin verrattuna. Vaikka Veikkausliigan otteluissa on tapahtunut turvallisuusmääräysten rikkomista, kehys osoittaa väkivaltatapausten ja niistä seuranneiden loukkaantumisten olevan marginaalisia. Paljon puhuva havainto on esimerkiksi se, että Suomen isoin stadionilla tapahtunut yhteenotto, Metroderbyn jälkeinen tapaus, ei aiheuttanut loukkaantumisia. Kehyksen välittämä kuva Stadin derbystä ei myöskään ole sopusoinnussa muiden kehysten kanssa. Raportoinnin kehys ei näe ottelutapahtumaa taistelukenttänä, sillä esimerkiksi Stadin derbyä, jonka yhteydessä otettiin kymmenen henkilöä kiinni, kuvailtiin tavanomaista riehakkaampana. Erityisesti järjestelmällisen huliganismin ja järjestyksenpidon kehyksestä välittyvän kuvan mukaan kyseiset levottomuudet olisivat nimenomaan tavallisia Stadin derbylle. Raportoinnin kehyksessä esiin tulleiden tapausten kautta Stadin derbyn turvatoimiin käytettävät poliisiresurssit, joita tuodaan monotonisesti muissa kehyksissä esiin, eivät vaikuta perustelluilta. Edellä mainitut ristiriidat tuovat esiin primäärikehysten poikkeavat representaatiot muihin kehyksiin verrattuna.

Poliittisen ääriliikehännän, järjestelmällisen huliganismin ja järjestyksenpidon kehyksissä on havaittavissa kerrostumista niiden välittäessä Stadin derbystä turvattoman ottelutapahtuman kuvaa. Kehykset resonoivat keskenään esimerkiksi viranomaisten kertoessa Stadin derbyn järeistä turvatoimista. Poliisit perustelivat tavallista suurempia resurssejaan sillä, että yhteenottoja tulisi tapahtumaan. Heillä oli tällöin oletus siitä, että riskikannattajat olisivat systemaattisesti aiheuttamassa sosiaalista epäjärjestyksiä Stadin derbyjen yhteydessä. Samanlainen oletus ja kehysten vuoropuhelu on nähtävissä, kun poliisi ohjeisti Stadin derbyt arki-iltoihin. Viikonloppua ei nähty turvallisena ajankohtana järjestää ottelutapahtumaa, koska poliisilla ei olisi yhtä paljon resursseja käytössään. Vähäisempien resurssien lisäksi päätöstä perusteltiin viikonlopun runsaamman alkoholinkäytön kautta. Näin ollen poliisit näkivät alkoholinkäytön lisäävän levottomuuksien todennäköisyyttä, jonka

myötä ottelutapahtuman turvaaminen vähemmillä resursseilla olisi haastavaa. Tällä tavoin viranomaisilla oli siis oletus kausaliteetista, jonka myötä ottelutapahtuman riskikerroin kasvaisi viikonloppuna.

Poliittisen ääriliikehännän ja järjestelmällisen huliganismin kehykset vahvistavat toisiaan, kun niissä viranomaiset kutsuivat häiriköitä, jotka eivät kuulu varsinaiseen kannattajaryhmään, riskikannattajiksi. Riskikannattaja toimii huligaania lievempänä käsitteenä, mutta kuitenkin synonyymina. Jos jäsenet eivät ole osa varsinaista kannattajaryhmää, onko kannattaja tällöin korrektili sana kuvaamaan kyseisiä häiriköitä? Vaikka riskikannattaja toimiikin lievempänä terminä, sanan käyttäminen antaa kuvan siitä, että häiriköt olisivat jalkapallojoukkueen faneja. Rähinöitsijöiden kuvaaminen kannattajina luo virheellistä kuvaa yhtäältä häiriköistä ja toisaalta suomalaisesta kannattajakulttuurista. Stadin kingit ovat rikkoneet turvallisuusmääräyksiä otteluissa, mutta näkisin kuitenkin kyseenalaiseksi leimata useista sadoista jäsenistä koostuvan ryhmän riskikannattajaryhmäksi. Etenkin kun riskikannattajiksi nähdään ensisijaisesti henkilöt, jotka eivät ole kannattajaryhmien varsinaisia jäseniä. Lisäksi Ylen dokumentti nimeää epäilyttävästi HJK:n kannattajaporukka Sakilaiset riskikannattajiksi ilman konkreettisia esimerkkejä tai argumentteja. Riskikannattajaryhmäksi nimetyn Vaasa Youthin ennalta sovitut tappelut tuotiin kuitenkin esille dokumentissa. Vaikka Ylen dokumentti keskittyikin pääosin suomalaiseen jalkapallohuliganismiin, englantilaisen jalkapallohuliganismin läpikäyminen oli myös keskeisessä roolissa. Dokumentin pyrkiessä tuomaan ajankohtaista tietoa ilmiöstä olisi ollut aiheellista tuoda esiin myös Englannin jalkapallohuliganismin nykytila. Ilmiötä ei pidetä Englannissa enää vakavana ongelmana, sillä pahin huliganismi on onnistuttu kitkemään maasta jo pois, mikä tuli esiin myös teoriaosassa (ks. 2.1. luku).

Mediassa sivuutetaan täysin Stadin derbyn positiiviset vaikutukset jalkapallokulttuurille huomion keskittyessä levottomuuksien ja poliisiresurssien korostamiseen. Kuten tuloksista kävi ilmi, Stadin derbyissä on ollut huliganismia, mutta onko edellisiin – jopa yli kahden vuoden takaisiin – levottomuuksiin tarpeellista viitata tulevan ottelutapahtuman yhteydessä? Lisäksi Ylen dokumentissa Karjalaisen ja Roimun antamat näkemykset, joissa Stadin derbystä maalataan riskialtista tapahtumaa neutraaleille katsojille, ovat kyseenalaisia. Näkemyksissä kerrotaan järjestelmällisen huliganismin ja järjestyksenpidon kehykset. Kyseisillä väitteillä Stadin derbystä luodaan systemaattisen väkivallan tapahtuman kuvaa. Tätä väkivaltaista luonnetta korostetaan ennakoivalla puhetyylillä, jolla viitataan sivullisten olevan todennäköisesti vaarassa. Ennen kuin Stadin derby leimataan sivullisille vaaralliseksi tapahtumaksi, näkisin tutkivan journalismin kannalta aiheelliseksi kysyä derbyissä käyvien katsojien mielipiteitä. Tämänkaltaisilla näkemyksillä auktoriteetti puhuu muiden, eli

tavallisten katsojien puolesta, jonka myötä se on vaikuttamassa yleisen mielipiteen muodostumiseen. Kyseiset lausunnot näyttäytyvät kyseenalaisina, koska Stadin derby on kuitenkin ottelusta toiseen kerännyt yli 10 000 katsojan yleisön. Jos ottelutapahtuma koetaan turvattomaksi, kuten media esittää, se todennäköisesti näkyisi myös katsojamäärissä. Kuten Kuvajan (2019) tutkimuksessa selvisi: Stadin derbyä ei pidetä vaarallisena, jos ihmisillä on kokemusta ottelutapahtumasta. Tästä syystä median antama kuva ottelutapahtumasta väkivaltaisena taistelukenttänä on haitaksi suomalaiselle jalkapallokulttuurin kehitykselle.

Tutkimustulokset tuovat näkyviin sen, että marginaalisen ilmiön medianäkyvyyden tarkasteleminen on ollut aiheellinen tutkimuskohde. Kehykset osoittavat, että jalkapallohuliganismia representoidaan mediassa yhtäältä samanlaisten ja toisaalta myös erilaisten agendojen kautta. Erityisesti viranomaisten agendan tullessa esiin marginaalista ilmiötä kuvataan eurooppalaisen huliganismin valossa. Kyseinen määrittely luo problemaattista kuvaa jalkapallokulttuurista suurelle yleisölle ja etenkin henkilöille, jotka eivät ole käyneet jalkapallo-otteluissa. Mediarepresentaatioiden voidaan nähdä olevan Euroopan parlamentin raportin (1996) kehotusten vastaisia. Dominoivilla kehyksillä, eli poliittisen ääriliikkeen, järjestelmällisen huliganismin ja järjestyksenpidon kehyksillä, media asettaa jalkapallon ja sen kannattajakulttuurin kyseenalaiseen valoon, jonka myötä se ei ole edistämässä urheilullisia arvoja sekä reilun pelin henkeä.

Lähteet

- Armstrong, Gary, Dick Hobbs. 1994. "Tackled from Behind." Teoksessa *Football, Violence and Social identity*, toimittajat Richard Giulianotti, Norman Bonney & Mike Hepworth. London: Routledge, 196–228.
- Coenen Peter.T.M., Gary Pearson, Anastassia Tsoukala. 2016. *Legal Responses to Football "Hooliganism" in Europe*. ASSER International Sports Law Series. T.M.C. Asser Press, The Hague. https://doi.org/10.1007/978-94-6265-108-1_1
- Dal Lago, Alessandro. 1990. *Descrizione di una Battaglia: I Rituali del Calcio*. Bologna: Il Mulino.
- De Biasi, Rocco. 1997. *The Policing of Mass Demonstration in Contemporary Democracies: The Policing of Hooliganism in Italy*. EUI Working Paper RSC No. 97/10
<https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/1488/>
- Dunning, Eric, Joseph Maguire, Patrick Murphy, John Williams. 1982. *The Social Roots of Football Hooliganism*. *Leisure Studies*, 1: 139–56.
- Dunning, Eric, Patrick Murphy & John Williams. 1986. *Spectator Violence at Football Matches: Towards a Sociological Explanation*. *The British Journal of Sociology*, 37 (2), 221–244.
- Dunning, Eric, Patrick Murphy & John Williams. 1988. *The Roots of Football Hooliganism. An Historical and Sociological Study*. London & New York: Routledge.
- Dunning, Erick, Patrick Murphy & Ivan Waddington. 1991. *Anthropological versus sociological approaches to the study of soccer hooliganism: some critical notes*, *Sociological Review*, 39: 458–78
- Dunning, Eric. 1994. "The Social Roots of Football Hooliganism: A Reply to the Critics of the "Leicester School", teoksessa *Football, Violence and Social Identity*, toimittajat Richard Giulianotti, Norman Bonney & Mike Hepworth, 128–57. London: Routledge.
- Dunning, Eric. 1999. *Sport Matters: Sociological Studies of Sport, Violence and Civilization*. London: Routledge.
- Dunning, Eric. 2000. *Towards a Sociological Understanding of Football Hooliganism as a World Phenomenon*, *European Journal on Criminal Policy and Research*, vol. 8, no. 2, pp.141-162.
- Dunning, Eric, Patrick Murphy, Ivan Waddington & Antonios Astrinakis. 2002. *Fighting Fans. Football Hooliganism as a World Phenomenon*. Dublin: University College Press.

European Parliament. 1996. *Resolution on Hooliganism and the Free Movement of Football Supporters*. Committee on Civil Liberties and Internal Affairs. European Parliament Session Document, 21 May.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:51996IP0124>

Frosdick, Steve. 1999. "Introduction: beyond football hooliganism" teoksessa *Sport and Safety Management*, toimittajat Steve Frosdick & Lynne Walley, 3–10. Oxford: Butterworth–Heinemann.

Frosdick, Steve & Pete Marsh. 2005. *Football Hooliganism*. Cullompton: Willian Publishing

Goffman, Erving. 1974. *Frame Analysis*. Cambridge: Harvard University Press

Hall, Steve. 1978. "The Treatment of Football Hooliganism in the Press" teoksessa *Football Hooliganism: The Wider Context*, toimittajat Robert Ingham, Stuart Hall, John Clarke, Pete Marsh & Jim Donovan, 15–36. London: Inter-action Imprint.

Hemanus, Pertti. 1998. *Median valta ja vallattomuus*. Promo: Terveysten Edistämisen Lehti 4–5, 33

Home Office. 1998. *Committee of Inquiry into Crowd Safety and Control at Sports Grounds – Chairman Mr Justice Popplewell – Final Report*. London: HMSO.

Karvonen, Erkki. 2000. *Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen*. *Media & Viestintä*, 23(2).

<https://journal.fi/mediaviestinta/article/view/61529>

King, Anthony. 2002. *The End of the Terraces: The Transformation of English Football in the 1990s*. London & New York: Leicester University Press.

Kujanpää, Ville. 2006. "Jalkapallohuliganismi: Ilmiön Selitykset ja Näkyminen Mediassa". Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201006242161>

Kuvaja, Miira. 2019. "Feeling Insecure?: Stadi Derby: Football Hooligans, Spectators, Bystanders and General Public" Pro gradu -tutkielma, Helsingin yliopisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:hulib-201906132735>

McPherson, Barry, James Curtis, John Loy. 1989. *The Social Significance of Sport: An Introduction to the Sociology of Sport*. Champaign: Human Kinetics Publishers.

Murphy, Patrick, Eric Dunning & John Williams. 1988. *Soccer Crowd Disorder and the Press: Processes of Amplification and De-Amplification in Historical Perspective, Theory, Culture and Society*, 5 (4): 645–73 <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/026327688005004003>

- Peitersen, Birger & Bente Skov. 1990. *Herliger Tider: Historien om de Danske Roligans*. Copenhagen.
- Poulton, Emma. 2005. *English Media Representation of Football-related Disorder: 'Brutal, Short-hand and Simplifying'?* *Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics*, 8:1, 27-47
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/1743043052000316605>
- Riikonen, Esko 2019. "Hulinoitia ja veljeyttä: Jalkapallohuliganismi Suomessa" Pro gradu - tutkielma, Turun yliopisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019121046523>
- Robson, Garry. 2000. *No One Likes Us, We Don't Care: The Myth and Reality of Millwall Fandom*. Oxford: Berg.
- Radmann, Aage. 2012. *The New Media and Hooliganism: Constructing Media Identities*. Nordicom.
<http://muep.mau.se/handle/2043/14525>
- SNCCFR. 2001. *Fact Sheet 1: Football and Football Hooliganism*. Leicester: University of Leicester, Sir Norman Chester Centre for Football Research.
- Seppänen, Janne & Esa Väliverronen. 2012. *Mediayhteiskunta*. Tampere: Vastapaino
- Spaaij, Roman. 2006. *Understanding Football Hooliganism: A Comparison of Six Western European Football Clubs*. Amsterdam University Press.
https://www.academia.edu/9719602/Understanding_Football_Hooliganism
- Suni, Joonas 2016. "Jalkapallohuliganismi on maskuliinisuuden äärimuoto." *Sverigesradio*, (27.6.2016) <https://sverigesradio.se/artikel/6459186>
- Tsoukala, Anastassia. 2007. *Security Policies and Human Rights in European Football Stadia*. CEPS CHALLENGE Paper, No. 5, 7 March 2007.
<http://aei.pitt.edu/7405/>
- Young, Kevin. 2000. "Sport and Violence", teoksessa *Handbook of Sports Studies*, toimittajat Jay Coakley & E. Dunning, 382-407. London: Sage.

LIITTEET

Tutkielman aineisto

AINEISTO MEDIOITTAIN
Julkaisupäivämäärä ja otsikko
Yleisradio
14.5.2015 HIFK-fanien käytös yllätti poliisin - "Typerää ja väkivaltaista"
29.5.2015 HIFK sai kovennetun rangaistuksen kannattajien väkivaltaisuuksista – myös Ilvekselle sakot
10.8.2016 Edellinen Stadin derby poiki joukkotappeluja – Poliisi varautuu illan peliin: "sivulliset voivat olla vaarassa"
1.10.2016 Poliisi: Stadin derbyyn levottomuudet rauhoittuivat yötä kohden
28.11.2016 Jalkapallohuliganismin maihinnousu (MOT)
23.5.2017 Poliisi varautuu Stadin derbyyn: "Yhteenotot pyritään estämään porrastamalla kulkueitten aikataulut"
16.7.2019 Palloliitto antoi Stadin derbystä taas sakot molemmille
Helsingin Sanomat
30.9.2016 Paukkupommi räjähti – katsoja menetti sormenpään Stadin derbystä
2.10.2016 Stadin derbyistä tuli äärioikeiston ja anarkistien taistelutanner – Poliisille tutut lietsotat "näkevät tilaisuuden tapella ja yrittävät olla kasvottomia siellä seassa"
14.10.2016 HIFK:lle ja HJK:lle tuhansien eurojen sakot Stadin derbystä – Palloliitto: "Kotijoukkueen turvajärjestelyt pettivät totaalisesti"
19.1.2017 Poliisi ohjeisti Veikkausliigaa siirtämään Stadin derbyt arki-iltoihin – "Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden näkökulmasta tehty linjaus"
2.8.2017 Eurooppalainen huliganismi sai apinoitsijoita Suomessa – mitä puolalainen mies teki Kirkkonummella HJK:n ja HIFK:n kannattajien epäillyssä joukkotappelussa?
30.9.2018 Honka–HJK-ottelu päättyi HJK-fanien kentälle ryntäämiseen ja poliisihevosten väliintuloon – "Seuraava vaihtoehto on sitten tyhjät kannattajakatsomot"
Ilta-Sanomat
6.7.2015 Näin poliisi varautuu Stadin derbyyn – "Viimeksi jouduttiin puuttumaan"
24.8.2015 Palavatko soihdut taas HJK:n ja HIFK:n kohtaamisessa? "Poliisit voivat käyttää tarvittaessa erikoiskoulutettuja koiria"
26.5.2016 Näin poliisi varautuu Stadin derbyyn – "Tämä on korkeamman riskin ottelu"
26.5.2016 HIFK:n kannattajamarssin kärjessä äärioikeistolainen symboli
26.5.2016 HIFK:lta tiukka kannanotto lieveilmiöistä: "Emme hyväksy missään muodossa"
30.9.2018 Poliisi otti 11 rähinöitsijää kiinni lauontain Honka–HJK-ottelun jälkeen

4.7.2019 Hurja vaaratilanne Stadin derbyssä: kannattajien kymmenien metrien jättilakana syytyi tuleen
Iltalehti
15.5.2015 HIFK-fanit rähinöivät Tampereella - seura tuomitsee jyrkästi
23.4.2019 Poliisi varautuu järeästi ensimmäiseen derbyyn - epäiltyjä rähinöitsijöitä seurattu jo iltapäivällä: ”Tiettyä vihiä on”
30.9.2020 HIFK nousi uskomattomaan voittoon HJK:sta – kannattajat ryntäsivät kentälle kesken Stadin derbyn
30.9.2020 Soihdut ja kentälle ryntääminen olivat liikaa – Stadin derbystä sakkoja molemmille seuroille: ”järjestyshäiriöt vakavia”
Kaleva
21.11.2018 Poliisi pyytänyt jo futisliigan ottelusiirtoja mellakoinnin vuoksi – "Jos ei auta, on mietittävä häirikköryhmien kieltämistä"
Palloliitto
23.10.2018 Hongalle ja HJK:lle sakot turvallisuusmääräysten rikkomisesta
29.9.2020 HIFK:lle ja HJK:lle sakkoja Stadin derbyn tapahtumista
Twitter
@chrisperret (2016). Todettakoon nyt vielä kerran että NF-logo oli Nissa Fans -ryhmän lippu. #hifk #StadinDerby Haettu 16.11.2020 osoitteesta https://twitter.com/chrisperret/status/735925918489825280
@stadin_kingit (2016). NF tarkoitti Nissa Fans. Stadin Kingit edustaa HIFK:ta, eikä hyväksyisi tapahtumisissaan poliittisia kannanottoja. Haettu 16.11.2020 osoitteesta https://twitter.com/stadin_kingit/status/736110338685448192